

Dnr 17/11

ÖSTERSJÖ-
STIFTELSEN

STIFTELSEN FÖR FORSKNING INOM OMRÅDEN MED ANKNYTNING TILL
ÖSTERSJÖREGIONEN OCH ÖSTEUROPA

Organisationsnummer 802400-4155

Årsredovisning för verksamhetsåret 2010

Stiftelsen för forskning inom områden med anknytning till Östersjöregionen och Östeuropa (Östersjöstiftelsen)

Årsredovisning för verksamhetsåret 2010

Innehållsförteckning

Förvaltningsberättelse

Stiftelsens ändamål	sid 1
Främjande av stiftelsens ändamål	sid 1
Stiftelsens forskningsstöd 2010	sid 4
Utvärderingar	sid 6
Den ekonomiska förvaltningen 2010	sid 7
Bokslut	sid 11

Bilaga 1 Ersättningar och arvoden	sid 22
Bilaga 2 Forskningsprojekt beviljade för 2010	sid 23
Bilaga 3 Verksamhetsberättelse 2010 för Södertörns högskolas verksamhet finansierad av Östersjöstiftelsen	

Årsredovisning för verksamhetsåret 2010

Förvaltningsberättelse

Stiftelsens ändamål

Stiftelsen för forskning inom områden med anknytning till Östersjöregionen och Östeuropa (Östersjöstiftelsen) inrättades av den svenska regeringen den 23 juni 1994. Stiftelsen tillkom genom en avsättning av ett kapital på knappt 1,3 miljarder kronor av de så kallade löntagarfondspengarna. Östersjöstiftelsens ändamål är att stödja forskning, forskarutbildning och akademisk infrastruktur vid Södertörns högskola. Enligt stadgarna för Östersjöstiftelsen får stiftelsens kapital inte förbrukas, utan endast kapitalavkastningen kan användas till stiftelsens ändamål.

Främjande av stiftelsens ändamål

2010-10-25 beslutade Östersjöstiftelsen att bevilja Södertörns högskola 175 492 000 kronor för forskning, forskarutbildning och komplementärt stöd inom Östersjö- och Östeuropaområdet för 2011.

Marknadsvärdet på stiftelsens tillgångar uppgick 2010-12-31 till 4 895 miljoner kronor (2009-12-31 4 330 miljoner kronor).

Stiftelsens styrelse under perioden 2010-01-01 - - - 2010-12-31

Ordförande och ledamöter i Östersjöstiftelsens styrelse utsåg av regeringen t o m 2009. Följande personer var utsedda att ingå i stiftelsens styrelse t o m 2010-06-30 (Regeringens förordnande 2009-12-17).

Universitetskansler Lars Haikola, ordförande

Senior advisor Gillis Cullin, Stockholm

Professor Georgia Destouni, Institutionen för naturgeografi och kvartärgeologi, Stockholms universitet

Professor Ole Elgström, Statsvetenskapliga institutionen, Lunds universitet

Professor Anna Ledin, Formas samt Danmarks tekniske universitet, Köpenhamn

Verkställande direktör Karin Lind-Mörnesten, Swecare

Ambassadör Stellan Ottosson

Professor Barbara Törnquist-Plewa, Språk- och litteraturvetenskapligt centrum, Öst- och centraleuropakunskap, Lunds universitet

Professor Gunnar Åselius, Militärvetenskapliga institutionen, Försvarshögskolan

Riksdagen antog i april 2010 regeringens proposition 2009/10:136 "Ökad frihet för vissa stiftelser som finansierar forskning" vilken innebär ett nytt sätt att tillsätta stiftelsernas styrelser.

- Regeringen utser och entledigar två styrelseledamöter, en av dessa ska ha relevant ekonomisk kompetens, där erfarenhet av kapitalförvaltning ska ingå
- Två ledamöter utses (och entledigas) av stiftelsen efter förslag från samordningsgruppen (VR; FAS; Formas, Vinnova)

- Två ledamöter utses (och entledigas) av stiftelsen efter förslag från Universitet och högskolor (SUHF)
- Två ledamöter utses (och entledigas) av stiftelsen efter förslag från KVA
- En ledamot utses (och entledigas) av stiftelsen själv

Ordföranden och vice ordföranden utses av styrelsen själv.

Med anledning av riksdagens beslut fick stiftelsen ny stadga enligt regeringsbeslut 2010-05-12.

Styrelsen utsåg vid möten 2010-06-28 och 2010-08-17 följande styrelse för tiden 2010-07-01—2013-06-30:

Universitetskansler Lars Haikola, ordförande

Senior advisor Gillis Cullin, Stockholm, vice ordförande

Professor Georgia Destouni, Institutionen för naturgeografi och kvartärgeologi, Stockholms universitet

Professor Ole Elgström, Statsvetenskapliga institutionen, Lunds universitet, vice ordförande

Chefsekonom Lena Hagman, Almega

Docent Joakim Langner, SMHI

Ambassadör Stellan Ottosson

Professor Barbara Törnquist-Plewa, Språk- och litteraturvetenskapligt centrum, Öst- och centraleuropakunskap, Lunds universitet

Professor Gunnar Åselius, Militärvetenskapliga institutionen, Försvarshögskolan

Styrelsen har under 2010 haft sju protokollförda möten.

Med delegation från Östersjöstiftelsens styrelse arbetar en placeringsdelegation sedan 2000 och en forskningsdelegation sedan 2002.

Placeringsdelegationen och placeringsdirektören har till uppgift att på styrelsens uppdrag svara för stiftelsens kapitalförvaltning enligt beslut om ansvar och befogenheter som fastställs i den av styrelsen beslutade placeringspolicyn med dess bilagor. Policyn revideras vid behov och fastställdes senast 2010-06-09.

I placeringsdelegationen har under tiden 2010-01-01—2010-08-17 följande personer ingått:

Universitetskansler Lars Haikola, ordförande

Henrik Bonde, placeringsdirektör

Per-Olof Edin, biträdande placeringsdirektör

Professor Jan Böhme

Senior advisor Gillis Cullin

Verkställande direktör Karin Lind-Mörnesten

Ambassadör Stellan Ottosson

Till placeringsdelegationen har för tiden 2010-08-17—2011-06-30 utsetts följande personer:

Senior advisor Gillis Cullin, placeringsdelegationens ordförande fr o m september 2010

Professor Jan Böhme

Universitetskansler Lars Haikola, till september 2010

Chefsekonom Lena Hagman

Verkställande direktör Karin Lind-Mörnesten

Ambassadör Stellan Ottosson

Stiftelsens placeringsdirektör och biträdande placeringsdirektör deltar i placeringsdelegationens möten.

Placeringsdelegationen har under 2010 haft 11 protokollförda sammanträden.

Stiftelsens forskningsdelegation har till uppgift att bereda forskningsansökningar, utse sakkunniga och i övrigt ansvara för sakkunnigbedömningen av inkomna ansökningar om forskningsmedel samt att svara för de vetenskapliga utvärderingar av den av stiftelsen finansierade verksamheten som stiftelsens styrelse beslutar om.

Till forskningsdelegationen har för tiden 2010-01-01—2013-06-30 utsetts följande personer:

Professor Ole Elgström, forskningsdelegationens ordförande

Professor Jan Bengtsson, Institutionen för ekologi och växtproduktion, Sveriges Lantbruksuniversitet, Uppsala

Professor Elisabeth Mansén, Idéhistoria, Stockholms universitet

Professor Guje Sevón, Handelshögskolan i Stockholm

Professor Barbara Törnquist-Plewa

Professor Gunnar Åselius

Forskningsdelegationen har under 2010 haft två protokollförda sammanträden.

Stiftelsens kanslipersonal 2010:

placeringsdirektör Henrik Bonde (80 % tjänst)

biträdande placeringsdirektör PO Edin (halvtid)

stiftelsens sekreterare Gunilla Magnuson (heltid)

forskningsdirektör Marianne Yagoubi (heltid).

Stiftelsens revisorer:

Auktoriserade revisorn Jan-Erik Söderhielm, Ernst & Young

Senior advisor Leif Lindfors, Stockholms universitet.

Auktoriserade revisorn Staffan Nyström, Riksrevisionen

Riksrevisionen beslöt 2010-03-30 att avförordna revisor och revisorssuppleant för Östersjöstiftelsen med giltighet från årsstämma/motsvarande styrelsemöte 2010.

Arvoden till ledamöter i Östersjöstiftelsens styrelse och delegationer framgår av bilaga 1.

Stiftelsen planerade en studieresa till Budapest 2010-04-19—04-21 men resan blev inställd pga det isländska askmolnet som stoppade all flygtrafik under den aktuella tiden.

Stiftelsen har under hösten 2010 påbörjat arbetet med en ny hemsida i samarbete med två externa konsulter. Den nya hemsidan lanseras i början av 2011.

Stiftelsens forskningsstöd 2010

Östersjöstiftelsen stödjer forskning, forskarutbildning och akademisk infrastruktur vid Södertörns högskola inom humaniora, samhällsvetenskap och naturvetenskap. Stödet går främst till olika forskningsprojekt och till Centrum för Östersjö- och Östeuropaforskning (CBEES) i vilket forskarskolan the Baltic and East European Graduate School (BEEGS) ingår samt till akademisk infrastruktur. Östersjöstiftelsens styrelse beviljade 2010-10-25

175 492 000 kronor till Södertörns högskola för 2011, av nedanstående tabell framgår vilka verksamheter Östersjöstiftelsen kommer att finansiera under 2011 samt hur anslaget fördelats under åren 2009 och 2010.

	2009	2010	2011
Projekt	Summa tkr	Summa tkr	Summa tkr
<i>Nya projekt</i>	15 850	14 550	28 526
<i>Fortsättningsprojekt</i>	34 301	34 185	57 504
<i>Planeringsbidrag</i>	300	1 000	732
CBEES (inkl. BEEGS och Baltic Worlds)	23 300	31 300	49 994
Särskilda satsningar inom Östersjöområdet	4 452	5 880	9 223
<i>Litterärt översättarseminarium</i>	1 202	1 200	1 798
<i>Dissertationssamlingen</i>	400	400	702
<i>MARIS fr. 2010</i>	0	1 500	1 712
<i>SCOHOST fr. 2011</i>	0	0	1 000
<i>Miljövetenskap fr. 2010</i>	0	2 200	3 574
<i>Interreligiösa relationer</i>	1 350	580	437
<i>Baltic Worlds</i>	1 500	Ingår CBEES	Ingår CBEES
Mångvetenskapliga miljöer (Moa)	10 583	0	0
Två professorsprogram	30 000	26 838	5 000
<i>Program I (12 st utlyst 07)</i>			
<i>Program II (7 st utlyst 08)</i>			
Komplementärt stöd	7 261	7 700	11 846
<i>Samtidshistoriska institutet</i>			
<i>Centrum för praktisk kunskap</i>			
<i>Genusforskning</i>			
<i>Politik, ekonomi och samhällets organisering</i>			
<i>Kritisk kulturteori</i>			
<i>Historiska studier fr. 2011</i>			
Infrastruktur			
<i>Resor o konferenser</i>	400	1 500	600
<i>Publikationskommittén</i>	500	500	903
<i>Samverkan med näringsliv</i>	Ingår i prof. I	1 000	1 464
<i>Bibliotek</i>	9 700	9 700	9 700
Extraordinära omställningskostnader	0	5 000	0
Högskolegemensamma kostnader	126 947	95 235	Ingår ovan
Avgår ingående balans	-3 594	-75 000	
Summa fördelat	260 000	159 388	175 492

De högskolegemensamma kostnaderna har fram till och med år 2009 utgjort hälften av det årliga bidraget som beviljats till högskolan. För 2010 sänktes denna bidragspost till 85 procent för att från och med bidraget för 2011 anpassas till den kalkyl för full kostnadstäckning som framtagits av Sveriges universitets- och högskoleförbund, (SUHF-modellen).

Merparten av de verksamheter som beviljades stöd enligt tabellen ovan är bidrag till forskning, forskarutbildning och infrastruktur vid högskolan som också tidigare år stötts av Östersjöstiftelsen. Verksamheterna redovisas utförligt i Södertörns högskolas verksamhetsberättelse över forskning finansierad av Östersjöstiftelsen för 2010, *Verksamhetsberättelse 2010. För Södertörns högskolas verksamhet finansierad av Östersjöstiftelsen*. (Bilaga 3) I det följande kommenteras endast de nya projekt och verksamheter som beviljades stöd 2010 för att starta 2011.

Forskningsprojekten svarar för den största andelen av stiftelsens stöd. I april 2010 mottog stiftelsen 66 ansökningar om projektbidrag av dessa beviljades fjorton nya projekt. Resterande ansökningar avslogs. För den vetenskapliga bedömningen av de inkomna ansökningarna anlätade stiftelsens forskningsdelegation två till tre svenska och internationella vetenskapliga företrädare per ansökan som sakkunniga. Av de fjorton beviljade nya projekten är fem inom humaniora, sju inom det samhällsvetenskapliga området och två inom det naturvetenskapliga området. Flera av projekten är mångvetenskapliga till sin uppläggning och sammansättning, se bilaga 2 för en förteckning över de beviljade ansökningarna.

Bland de särskilda satsningarna inom Östersjöområdet är stödet till *Stockholm Centre on Health of Societies in Transition, SCOHOST*, nytt. SCOHOST har funnits vid högskolan sedan 1997 och erhållit projekt- och programstöd från stiftelsen sedan dess. Gruppen studerar bland annat hälso- och befolkningsrelaterade frågor i Östeuropa och har en unik sammansättning forskare. Centret var under 2010 föremål för två olika utvärderingar med positiva omdömen och som båda utmynnade i att ett mer långsiktigt stöd skulle gynna denna forskargrupp. Östersjöstiftelsen beviljade ett bidrag på en miljon kronor för att bygga upp infrastruktur och skapa större stabilitet under 2011.

Södertörns högskola har under 2010 erhållit examensrättigheter för doktorsexamen inom fyra områden. Östersjöstiftelsen ser forskarutbildningen som en viktig del för att bygga upp och förnya forskningen och har därför beviljat stöd till att stärka de fyra områdena. Miljövetenskap finns sedan tidigare med under *Särskilda satsningar* och de övriga tre finns inom *Komplementärt stöd*: Politik, ekonomi och samhällets organisering, Kritisk kulturteori och Historiska studier. En stor del av den forskning som bedrivs inom dessa forskningsområden är inriktad mot Östersjön och Östeuropa, och det beviljade stödet bidrar därmed till att stärka denna profil.

Utvärderingar

Östersjöstiftelsen har under 2010 fortsatt med att utvärdera den forskning och verksamhet som finansierats vid Södertörns högskola.

I början av året presenterades den utvärdering av forskarskolan BEEGS som initierades av stiftelsen under hösten 2009 och gjordes av Faugert & Co Utvärdering. Rapporten konstaterar att forskarskolan fungerar väl och har givit goda resultat. Examinerade doktorer har etablerat sig både i akademien och utanför.

Efter upphandling fick Faugert & Co Utvärdering ytterligare två utvärderingsuppdrag av Östersjöstiftelsen:

En *bibliometrisk analys* för att mäta resultat och prestationer i Östersjöstiftelsefinansierad forskningsverksamhet. Här valdes två miljöer vid Södertörns högskola ut vilka sedan i sin tur jämfördes med ett par likartade externa miljöer. De två Södertörnsmiljöerna var Samtidshistoriska institutet och Stockholm Centre on Health of Societies in Transition (SCOHOST). Rapporten konstaterar att de resultat som kommit ut av forskningen vid de två miljöerna är omfattande och av hög vetenskaplig kvalitet och att stödet som Östersjöstiftelsen har givit till dessa enheter har bidragit till en framgångsrik forskning och blomstrande vetenskapliga miljöer.

En *intressentanalys* för att få bättre kunskap om hur bra och relevant den forskning är som Östersjöstiftelsen finansierar. Denna utvärdering syftade till att inhämta uppfattningar om den forskning stiftelsen finansierar hos en grupp bestående av personer som på olika sätt är berörda av stiftelsens arbete. Frågor som utvärderingen önskat besvara är bland annat, Vilken är stiftelsens roll vid Södertörns högskola? Vilken roll spelar stiftelsens forskningsstöd för Östersjö- och Östeuropaforskningen i Sverige? Hur uppfattas Östersjöstiftelsen i sektorn och hur värderas stödet? Utvärderingen handlar om attityder och uppfattningar och med hjälp av webbenkät och intervjuer har data samlats in.

Östersjöstiftelsens forskningsdelegation har under året initierat två *tematiska utvärderingar*. Dels en tematisk utvärdering av fyra projekt som finansierats vid forskningscentret SCOHOST och dels en utvärdering av fem projekt inom medie- och kommunikationsvetenskap. Två externa granskare per utvärdering utsågs att bedöma resultat och kvalitet på projekten.

Samtliga utvärderingsrapporter finns att läsa i sin helhet på Östersjöstiftelsens hemsida:
www.ostersjostiftelsen.se

Den ekonomiska förvaltningen 2010

Om den ekonomiska förvaltningen

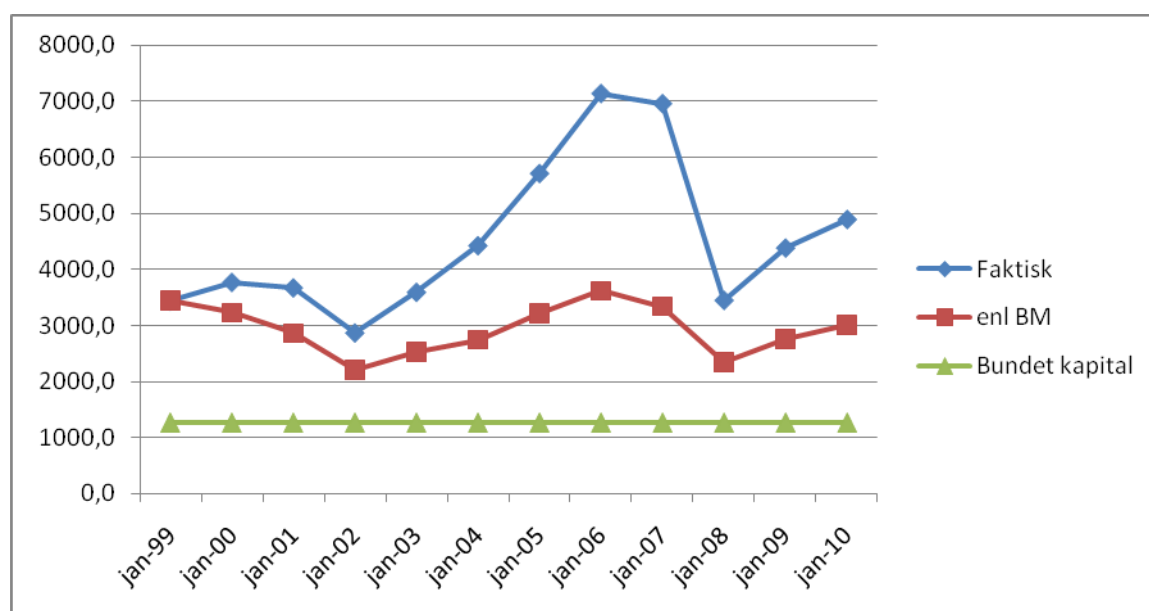
Organisation och ansvar

Styrelsen har det yttersta ansvaret för stiftelsens kapitalförvaltning och styr övergripande förvaltningen via fastställd placeringspolicy. På styrelsens uppdrag hanteras kapitalförvaltningen av en placeringsdelegation vars ordförande under tiden januari-september var styrelsens ordförande och därefter en av styrelsens vice ordföranden. Utöver ordföranden utser styrelsen minst tre styrelseledamöter och upp till två externa ledamöter i placeringsdelegationen. Placeringsdelegationen sammanträder månadsvis. Stiftelsen har en placeringsdirektör samt en biträdande placeringsdirektör anställd som löpande förvaltar stiftelsens kapital och deltar i placeringsdelegationens möten.

Riktlinjer och resultat i ett längre perspektiv för Östersjöstiftelsens kapitalförvaltning

Stiftelsen följer i huvudsak en aktiestrategi innebärande att merparten av kapitalet är investerat på aktiemarknaderna. Aktieportföljerna skall ha en konservativ inriktning d v s domineras av s k valueföretag (företag med stabila vinster och god utdelning). Bakgrunden till strategin är att aktier över tiden ger bättre avkastning än räntor. En aktiestrategi medför per definition större svängningar av förmögenheten än motsvarande räntestrategi men motiveras av att stiftelsen har ett evigt perspektiv, en väl uppbyggd kapitalbuffert och små årliga åtaganden relativt förmögenheten.

Sedan stiftelsen implementerade placeringsstrategin 2000 har den årliga genomsnittliga reala avkastningen fram till den sista december 2010 varit 5,9 %. Om stiftelsen under samma period följt en jämförande portfölj bestående av 40 % obligationer och 60 % aktier, skulle utvecklingen varit följande:

Kapitalförvaltningens marknadsvärderade resultat år 2010

Under 2010 fortsatte återhämtningen på världens börser vilket i allra högsta grad även präglade den svenska aktiemarknaden som gick upp med drygt 26 % (OMX SGI) under året. Den goda börsutvecklingen påverkade marknadsvärdet på stiftelsens tillgångar positivt som steg från ca 4,33 till ca 4,89 miljarder kronor. Utbetalningar i form av anslag och kostnader gjordes med ca 170 mkr kronor under året. Stiftelsens totalavkastning blev drygt 17 % för 2010 (f. å 33 %) eller drygt 700 miljoner kronor.

Drygt hälften av stiftelsens förmögenhet (56 %) var vid slutet av året placerat i nordiska marknadsnoterade aktier, vilket var en något större andel än vid årets början (53 %). Avkastningen på portföljen blev ca 19 % (f. å 61 %).

Ca 4 % av stiftelsens förmögenhet var vid årets slut placerade i europeiska marknadsnoterade aktier. Vid årets början var motsvarande andel ca 14 %. Den minskade andelen europeiska aktier beror främst på att det Europeiska aktiekorgscertifikatet förföll under året. Avkastningen för den europeiska portföljen blev ca 11 % (f. å 22 %).

Ungefär 16 % av stiftelsens förmögenhet var vid årets slut placerat i ett USA-baserat aktiekorgscertifikat. Vid årets början utgjorde den amerikanska portföljen ca 14 % av stiftelsens totala förmögenhet. Avkastningen på aktiekorgscertifikatet blev drygt 37 % (f. å 68 %).

Under året investerade stiftelsen i en korg av aktieindex kopplat till Kina, Japan, Taiwan, Indien och Brasilien. Vid årets slut var ca 7 % av stiftelsens förmögenhet investerade i denna portfölj. Avkastningen på portföljen blev drygt 29 %.

Knappt 17 % av stiftelsens förmögenhet var vid årets slut placerat i en onoterad aktieportfölj. Vid årets början var motsvarande andel ca 17 %. Stiftelsen tillämpar generellt en restriktiv värderingsprincip vid värderingen av de onoterade innehaven. Den fair value värdering som gjorts av portföljens bolag visar att stiftelsen per den sista december 2010 har ett dolt värde på drygt 200 miljoner kronor.

5 år i sammandrag med Östersjöstiftelsen

År	Avkastning, procent	Avkastning miljoner kronor	Förmögenhet miljoner kronor	Beslutade Anslag
2006	28,8	1611	6977	226,2
2007	1,0	67	6733	310,7
2008	-47,7	-3311	3201	260,0
2009	33,3	1170	4215	159,5
2010	17,3	695	4629	175,5

Anm. Avkastningen har beräknats utifrån marknadsvärden på stiftelsens förvaltade tillgångar och förmögenheten avser stiftelsens eget kapital beräknat utifrån marknadsvärden.

Finansiell riskstyrning

Enligt riktlinjerna för stiftelsens kapitalförvaltning skall förmögenheten placeras i tillgångar som gynnar långsiktig real tillväxt av kapitalet samt en genomsnittligt god årlig avkastning. Riskspridning säkerställs genom att reglerna i placeringsföreskrifterna anger begränsningar för olika typer av placeringar ex storleken av placeringar i enskilda värdepapper samt för tillåtna emittenter. Vid investeringar i utländska värdepapper strävar stiftelsen efter att valutasäkra investeringen till nominellt belopp. Vidare fastställer styrelsen löpande riktvärden portföljen i syfte att uppnå en god riskspridning av stiftelsens förvaltrade förmögenhet.

Från och med 2011 kommer stiftelsen frivilligt att följa finansinspektionens sk trafikljusmodell. Trafikljusmodellen mäter hur väl stiftelsen klarar exponeringen mot olika risker i relation till stiftelsekapitalet.

Enligt stadgarna får ursprungskapitalet inte förbrukas

För att mäta om stiftelsekapitalet har behållit sitt reala värde kan stiftelsekapitalet, uppräknat med förändringen av konsumentprisindex, ställas mot stiftelsens aktuella egna kapital.

Stiftelsekapital 1994-08-01 1 269 749 086 kronor

Förändring KPI, indextal (1980=100)

1994 juli 248,4

2010 dec 308,7

Realt, med månadsindex uppräknat, stiftelsekapital 2010-12-31, 1 577 985 277 kronor.

Stiftelsekapital och värderegleringsfond uppgår 2010-12-31 till 3 931 811 064 kronor.

Länsstyrelsens restriktioner

Stiftelsen inkom till Länsstyrelsen med en begäran om att få använda kapitalvinster till forskningsanslag och fick ett sådant medgivande, daterat 2009-03-30. I samband med detta medgivande har dock stiftelsen ålagt sig att inte använda kapitalvinster på detta sätt om det medför att stiftelsens förmögenhet kommer att underskrida 150 % av ett inflationsuppräknat stiftelsekapital. Länsstyrelsen har ansett en sådan restriktion ändamålsenlig.

Per 2010-12-31 uppgick 150 % av ett inflationsuppräknat stiftelsekapital till 2 366 977 916 kronor. Stiftelsens förmögenhet uppgick samtidigt till 4 628 942 395 kronor. Det innebär att stiftelsen i bokslutet för 2010, utan restriktioner, kan föra reavinster till fritt eget kapital och därmed göra dem tillgängliga för forskningsanslag.

Bokfört resultat samt vinst- och kapitaldispositioner

Årets bokförda resultat blev ca 350 miljoner kronor. Nettot av realisationsvinster och realisationsförluster samt återförda nedskrivningar uppgår sammantaget till ca 353 miljoner kronor. Detta ökar värderegleringsfonden, som därmed uppgår till ca 2 662 miljoner kronor. (Denna fond tillhör det bundna egna kapitalet och får således inte användas till forskningsanslag eller stiftelsens kostnader).

Hösten 2009 avsatte styrelsen ca 158 miljoner kronor till 2010 års forskningsanslag. Tillsammans med stiftelsens kostnader, drygt 11 miljoner kronor, blir det totalt ca 169 miljoner kronor, vilket utgör de samlade utgifterna under året. Detta bekostas till en del från intäkter av utdelningar, räntor, valutaterminer minus valutakursförluster. Resterande, ca 134 miljoner kronor, tas från det fria egna kapitalet. Vid årets slut uppgår det fria egna kapitalet därmed till 8,1 miljoner kronor.

Händelser efter bokslutsårets utgång

Inledningen av 2011 har präglats av viss oro på de finansiella marknaderna till följd av den politiska oron i Nordafrika och jordbävningsskatastrofen i Japan. Östersjöstiftelsens förmögenhet är per den sista februari något lägre än vid årsskiftet.

Skatter

Stiftelsen är begränsat skattskyldig, då dess ändamål är bidrag till forskning. För skattebefrielse skall enligt gällande praxis minst 80 % av kapitalets avkastning, exklusive realisationsresultat, användas för Stiftelsens ändamål. Begränsad skattskyldighet enligt inkomstskattelagen (7 kap 3 §) förutsätter att tre krav är uppfyllda. Ändamåls-, verksamhets- och fullföljdskraven. Stiftelsen uppfyller alla tre kraven och beskattas därför inte för kapitalinkomst och förmögenhet.

RESULTATRÄKNING

Kr	Not	2010-01-01 2010-12-31	2009-01-01 2009-12-31
Stiftelsens intäkter			
Ränteintäkter mm	1	4 157 471	1 862 572
Aktieutdelningar		49 082 309	92 037 115
Övriga finansiella intäkter	2	1 190 087	208 870
Summa Stiftelsens intäkter		54 429 867	94 108 557
Stiftelsens kostnader			
Räntekostnader	1	-306 533	-1 713
Kapitalförvaltningskostnader	3	-2 086 529	-1 777 650
Personalkostnader	4	-6 255 995	-5 777 875
Administrationskostnader	5	-1 290 051	-1 353 112
Verksamhetskostnader	6	-1 420 213	-779 623
Summa Stiftelsens kostnader		-11 359 321	-9 689 974
Resultat före finansiella poster		43 070 546	84 418 583
Resultat från finansiella anläggningstillgångar			
Realisationsvinster/förluster	7	13 154 114	-411 688 201
Värdereglering aktiecertifikat mm	8	152 650 000	603 768 440
Värdereglering svenska aktier	9	0	475 795 425
Värdereglering utländska aktier	11	146 014 098	105 859 581
Resultat valutaterminer		4 769 802	-81 419 302
Valutakursvinster/förluster		-6 476 083	13 946 426
Summa resultat från finansiella AT		310 111 931	706 262 368
Årets Resultat	15	353 182 476	790 680 952

BALANSRÄKNING

Kr	Not	2010-12-31	2009-12-31
TILLGÅNGAR			
<i>Anläggningstillgångar</i>			
Finansiella anläggningstillgångar			
Aktiecertifikat mm	8	908 190 080	989 350 000
Svenska aktier och andelar	9	2 114 358 188	2 637 526 830
Förlagslån	10	52 637 500	23 799 300
Utländska aktier och andelar	11	596 435 114	184 424 979
		<u>3 671 620 882</u>	<u>3 835 101 109</u>
Summa anläggningstillgångar		3 671 620 882	3 835 101 109
<i>Omsättningstillgångar</i>			
Kortfristiga fordringar			
Övriga kortfristiga fordringar		4 030 610	8 813 457
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	12	4 965 090	1 567 598
		<u>8 995 700</u>	<u>10 381 055</u>
Kassa och bank			
Bank		437 072 063	88 052 367
		<u>437 072 063</u>	<u>88 052 367</u>
Summa omsättningstillgångar		446 067 763	98 433 422
SUMMA TILLGÅNGAR		<u>4 117 688 645</u>	<u>3 933 534 531</u>

Kr	Not	2010-12-31	2009-12-31
SKULDER OCH EGET KAPITAL			
Eget kapital	15		
<i>Bundet eget kapital</i>			
Stiftelsekapital		1 269 749 086	1 269 749 086
Värderegleringsfond		2 662 061 978	2 350 243 767
Summa bundet kapital		3 931 811 064	3 619 992 852
<i>Fritt Eget Kapital</i>			
Balanserat resultat		8 147 978	142 275 713
Summa fritt eget kapital		8 147 978	142 275 713
Summa eget kapital		3 939 959 042	3 762 268 566
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		316 887	81 444
Beslutade, ej utbetalda anslag		175 492 000	158 387 272
Övriga kortfristiga skulder	13	473 891	11 491 950
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	14	1 446 826	1 305 299
Summa kortfristiga skulder		177 729 604	171 265 965
SUMMA SKULDER OCH EGET KAPITAL		4 117 688 645	3 933 534 531
Ställda panter		Inga	Inga
Ansvarsförbindelser			
Förvärva en aktieportfölj 2008-2011		35 000 000	35 000 000
Valutatermin Euro 2009-2011		422 002 560	422 002 560
Valutatermin USD 2007-2011		592 031 543	592 031 543
		1 049 034 103	1 049 034 103

Kassaflöde

Kassaflöde från den löpande verksamheten	2010	2009
Resultat från den löpande verksamheten	353 182 476	790 680 952
Justeringar för poster som ej ingår i kassaflödet:		
Realisationsresultat	-13 154 114	411 688 201
Nedskrivningar	-298 664 098	-1 185 423 446
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapitalet	41 364 264	16 945 707
Kassaflöde från förändringar i rörelsekapitalet		
Minskning/ökning av fordringar	1 385 355	-7 199 440
Minskning/Ökning av kortfristiga skulder	-10 641 090	11 046 485
Kassaflöde från den löpande verksamheten	32 108 529	20 792 753
Kassaflöde från investeringsverksamheten		
Förvärv av finansiella anläggningstillgångar	-1 077 482 657	-1 045 258 344
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar	1 552 771 096	1 137 044 701
Kassaflöde från investeringsverksamheten	475 288 439	91 786 357
Kassaflöde från anslagsverksamheten		
Utbetalda anslag	-158 287 272	-260 000 000
Kassaflöde från anslagsverksamheten	-158 287 272	-260 000 000
ÅRETS KASSAFLÖDE	349 109 696	-147 420 890
Likvida medel vid årets ingång	88 052 366	235 473 257
Likvida medel vid årets utgång	437 072 063	88 052 366

TILLÄGGSUPPLYSNINGAR

Redovisnings- och värderingsprinciper

Årsredovisningen har upprättats enligt årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd för större företag. För att ge en mer rättvisande bild är resultaträkningens uppställningsform anpassad till stiftelsens verksamhet.

Redovisning av resultat och beslutade anslag sker i enlighet med Bokföringsnämndens uttalande (BFN U 95:3) om redovisning i avkastningsstiftelser.

Fordringar och skulder i utländsk valuta har omräknats till balansdagens kurs.

Kassaflödesanalys har upprättats enligt Redovisningsrådets rekommendation (RR 7).

Finansiella anläggningstillgångar

För stats- och bostadsobligationer tas upplupna räntor upp som ränteintäkt i resultaträkningen och som periodavgränsningspost i balansräkningen

För reala kupongobligationer tas upplupna räntor inklusive inflationskompensation på kupongränta upp som ränteintäkt i resultaträkningen och som periodavgränsningspost i balansräkningen. Upplupen inflationskompensation på placerat kapital tas som ränteintäkt i resultaträkningen och som uppräkningspost av det bokförda värdet i balansräkningen.

Onoterade tillgångar värderas till anskaffningsvärde.

Aktiekorgcertifikat är värderade till T.R.A.M.-värde, dvs värdering enligt den formel som används vid förfall, eftersom stiftelsens policy är att behålla certifikaten till förfall.

Finansiella anläggningstillgångar har värderats enligt portföljmetoden per balanspost.

Övriga fordringar och skulder har värderats till anskaffningsvärdet.

Eget kapital

Eget kapital delas in i bundet och fritt eget kapital. Bundet eget kapital utgörs av stiftelsekapital (ursprungligt donationskapital) och värderegleringsfond som ej är tillgänglig för utdelning.

Fritt eget kapital (disponibla medel) utgörs av balanserade vinstmedel och årets resultat.

Den del av årets resultat som avser realisationsvinst/-förlust samt eventuell nedskrivning omförs mot bundet eget kapital.

I enlighet med Länsstyrelsens förhandsbesked 2006-03-30 kan en del av realisationsresultatet föras till fritt eget kapital. Resterande del av årets realisationsvinster/-förluster, samt eventuell nedskrivning/återläggning nedskrivning omförs till värderegleringsfonden under bundet eget kapital.

Resterande del av årets resultat redovisas som fritt eget kapital och är tillgänglig för utdelning.

NOTBILAGA		2010	2009
Not 1	Ränteintäkter mm		
	Bank	298 696	530 710
	Förlagslån	3 458 775	573 886
	Garantiprovisioner	400 000	720 000
	Övriga ränteintäkter	0	37 976
	Summa	4 157 471	1 862 572
	Räntekostnader		
	Övriga finansiella kostnader	306 533	0
	Inbetald ränta på skattekontot	0	1 713
	Summa	306 533	1 713
Not 2	Övriga finansiella intäkter		
	Ersättning aktielån	174 066	0
	Återbäring på förvaltningskostnader fondbolag	0	44 351
	Återvunnen del från konkursbolag (Cogmed)	795 242	0
	Ersättning lönekostnader	220 779	164 519
	Summa	1 190 087	208 870
Not 3	Kapitalförvaltningskostnader		
	Förvaltarersättning Kammarkollegiet	1 725 000	1 500 000
	Arvoden	154 206	54 704
	Depåavgifter	113 149	135 165
	Konsulttjänster	93 750	83 313
	Bankkostnader	425	4 468
	Summa	2 086 529	1 777 650
Not 4	Personalkostnader		
	Medelantalet anställda		
	Antal anställda	4	4
	Varav män	2	2
	Antal i styrelsen	9	9
	Varav män	6	5
	Arvoden och andra ersättningar fördelad mellan styrelseledamöter m fl.		
	Löner	2 529 284	2 302 291
	Arvoden styrelsen	420 000	360 000
	Arvoden placeringsdelegationen	584 000	399 000
	Arvoden forskningsdelegationen	156 000	174 500
	Arvoden sakkunniga	425 379	460 615
	Resersättningar	310 629	478 079
	Sociala avgifter	1 192 193	1 134 158
	Pensioner till anställda	561 706	408 013
	Övriga personalkostnader	76 805	61 219
	Summa	6 255 995	5 777 875

NOTBILAGA		2010	2009
Not 5 Administrationskostnader			
Revision och konsultation, Ernst & Young AB		369 661	769 092
Revision, Riksrevisionen		0	106 940
Revision, förtroendevald		5 000	5 000
Lokalkostnader		272 050	272 950
IT-konsulttjänster		463 630	34 587
Övrigt		179 710	164 543
Summa		1 290 051	1 353 112
Not 6 Verksamhetskostnader			
Externa tjänster		1 331 061	672 392
Information, marknadsföring		30 650	24 468
Övriga kostnader		58 502	82 763
Summa		1 420 213	779 623
Not 7 Realisationsvinster/förluster			
Vinster:			
Aktier svenska noterade		268 353 210	268 361 252
Aktier svenska onoterade		0	52 273 401
Aktier utländska		4 228 780	23 812 254
Aktiecertifikat mm utländska		0	0
Summa		272 581 990	344 446 906
Förluster:			
Aktier svenska noterade		-144 687 161	-216 732 497
Aktier svenska onoterade		-57 442 505	-173 232 298
Aktier utländska		-45 942 194	-129 019 812
Aktiecertifikat mm utländska		-11 356 016	-237 150 500
Summa		-259 427 876	-756 135 107
Summa realisationsvinster/-förluster		13 154 114	-411 688 201
Not 8 Aktiecertifikat mm			
Ingående bokfört värde		1 546 412 000	2 010 137 000
Investeringar		266 190 080	0
Avyttringar		-500 000 000	-463 725 000
Utgående bokfört värde		1 312 602 080	1 546 412 000
Ingående nedskrivningar		-557 062 000	-1 160 830 440
Årets återföring av nedskrivningar vid avyttring		104 650 000	230 624 979
Årets återföring av nedskrivningar vid värdeökning		48 000 000	373 143 461
Utgående nedskrivningar		-404 412 000	-557 062 000
Utgående bokfört värde efter nedskrivningar		908 190 080	989 350 000
Marknadsvärde *)		1 063 146 014	989 350 000
Övervärde		154 955 934	0

*) Realisationsvärdet på balansdagen över/understiger T.R.A.M.-värdet med 155 522 560 (152 650 000) kr.

NOTBILAGA

2010

2009

Not 9 Svenska aktier och andelar

Ingående anskaffningsvärde	2 637 526 831	2 415 345 790
Investeringar	340 595 324	1 018 365 745
Avyttringar	-863 763 966	-796 184 704
Utgående anskaffningsvärde	2 114 358 188	2 637 526 831
Ingående nedskrivningar	0	-475 795 425
Årets återföring av nedskrivningar	0	475 795 425
Årets nedskrivningar	0	0
Utgående nedskrivningar	0	0
Utgående bokfört värde efter nedskrivningar	2 114 358 188	2 637 526 831
Marknadsvärde	2 852 701 120	3 091 251 512
Övervärde	738 342 932	453 724 681

Not 10 Förlagslån

Ingående anskaffningsvärde	23 799 300	3 961 800
Investeringar	28 838 200	19 837 500
Avyttringar	0	0
Utgående anskaffningsvärde	52 637 500	23 799 300
Marknadsvärde	52 637 500	23 799 300
Övervärde	0	0

Not 11 Utländska aktier och andelar

Ingående anskaffningsvärde	330 439 077	612 207 176
Investeringar	441 859 053	7 055 099
Avyttringar	-175 863 016	-288 823 198
Utgående anskaffningsvärde	596 435 114	330 439 077
Ingående nedskrivningar	-146 014 098	-251 873 679
Återförda nedskrivningar	146 014 098	105 859 581
Årets nedskrivningar	0	0
Utgående nedskrivningar	0	-146 014 098
Utgående bokfört värde efter nedskrivningar	596 435 114	184 424 979
Marknadsvärde	391 552 975	184 424 979
Undervärde	-204 882 139	0

NOTBILAGA	2010	2009
Not 12 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		
Förutbetald hyra	0	141 875
Upplupen restitution kupongskatt	1 327 516	707 091
Övriga förutbetalda kostnader	25 441	89 827
Summa	1 352 957	938 793
Upplupna ränteintäkter		
Upplupen ränta	3 612 133	573 886
Ränta likvida medel	0	54 919
Summa	3 612 133	628 805
Summa förutbetalda kostn. och upplupna intäkter	4 965 090	1 567 598
Not 13 Övriga kortfristiga skulder		
Utgående moms	155 266	180 000
Ej likviderade värdepappersaffärer	0	11 064 099
Källskatt	318 625	247 851
Summa	473 891	11 491 950
Not 14 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		
Förvaltarersättning Kammarkollegiet	487 500	375 000
Revisionsarvode	300 000	442 500
Semesterlön	121 962	113 771
Sociala avgifter	394 638	334 979
Övriga kostnader	142 726	39 049
Summa	1 446 826	1 305 299

NOTBILAGA

Not 15 Eget kapital

		Bundet Eget Kapital		Fritt Eget Kapital		Totalt Eget Kapital
		Stiftelsekapital	Värde- regleringsfond	Balanserat resultat	Disposition av årets resultat	
Ingående Balans		1 269 749 086	2 350 243 767	142 275 713	0	3 762 268 565
Årets resultat					353 182 476	
Omf återförda nedskrivningar			298 664 098		-298 664 098	
Omf realisationsresultat			13 154 114		-13 154 114	
Under året beviljade anslag					-175 492 000	
Balanserat resultat				-134 127 735	134 127 735	
Utgående Balans		1 269 749 086	2 662 061 978	8 147 978	0	3 939 959 042

Av beviljade anslag för 2011 är ingenting utbetalt i december 2010.

Stiftelsen har tidigare år i enlighet med förhandsbesked från Länsstyrelsen, daterat 2006-03-30 avsatt del av realisationsvinsten att disponera som fritt eget kapital. Ingen sådan avsättning är gjord under 2010.

Marknadsvärdet på det egna kapitalet per 2010-12-31 är **4 628 942 395 kr** (2009-12-31 var det 4 215 933 247 kr).

Dnr 17/11

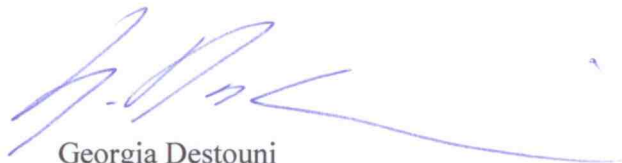
Stockholm 2011-03-17

Lars Haikola
Ordförande

Gillis Cullin
Vice ordförande

Georgia Destouni

Ole Elgström
Vice ordförande

Lena Hagman

Joakim Langner

Stellan Ottosson

Barbara Törnquist-Plewa

Gunnar Åselius

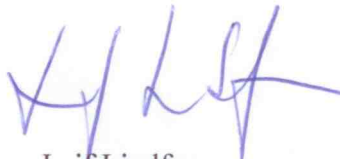
Vår revisionsberättelse har avgivits den

8 APRIL

2011

Jan-Erik Söderhielm,
Auktoriserad revisor

Leif Lindfors

Revisionsberättelse

Till styrelsen i Stiftelsen för forskning inom områden med anknytning till Östersjöregionen och Östeuropa

Org.nr 802400-4155

Vi har granskat årsredovisningen och bokföringen samt styrelsens förvaltning i Stiftelsen för forskning inom områden med anknytning till Östersjöregionen och Östeuropa för år 2010. Det är styrelsen som har ansvaret för räkenskapshandlingarna och förvaltningen och för att årsredovisningslagen tillämpas vid upprättandet av årsredovisningen. Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen och förvaltningen på grundval av vår revision.

Revisionen har utförts i enlighet med god revisionssed i Sverige. Det innebär att vi planerat och genomfört revisionen för att med hög men inte absolut säkerhet försäkra oss om att årsredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter. En revision innefattar att granska ett urval av underlagen för belopp och annan information i räkenskapshandlingarna. I en revision ingår också att pröva redovisningsprinciperna och styrelsens tillämpning av dem samt att bedöma de betydelsefulla uppskattningar som styrelsen gjort när den upprättat årsredovisningen samt att utvärdera den samlade informationen i årsredovisningen. Vi har granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i stiftelsen för att kunna bedöma om någon styrelseledamot är ersättningsskyldig mot stiftelsen, om skäl för entledigande föreligger eller om ledamoten på annat sätt handlat i strid med stiftelselagen eller stiftelseförförordnandet. Vi anser att vår revision ger oss rimlig grund för våra uttalanden nedan.

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger därmed en rättvisande bild av stiftelsens resultat och ställning i enlighet med god redovisningssed i Sverige. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Styrelseledamöterna har inte handlat i strid med stiftelselagen eller stiftelseförförordnandet.

Stockholm den 8 APRIL 2011

Jan-Erik Söderhielm
Auktoriserad revisor

Leif Lindfors

Bilaga 1

Ersättningar och arvoden

Styrelsen har 2010-02-15 beslutat om nedanstående arvoden för 2010:

Arvoden till styrelse och delegationer utbetalas halvårsvis.
Utbetalning av arvode till sakkunniga sker efter fullgjort uppdrag.

Styrelsen:

Ordförande 30 000 kronor/år

Ledamot: 15 000 kronor/år.

Sammanträdesarvode vid deltagande i sammanträde: 5 000 kronor/sammanträde.

Placeringsdelegationen:

Ordföranden: 20 000 kronor/år

Ledamot: 5 000 kronor/år

Sammanträdesarvode vid deltagande i sammanträde: 3 000 kronor/sammanträde.

Uppdras åt placeringsdelegationens ordförande och placeringsdirektören att besluta om arvodering av uppdrag inom stiftelsens kapitalförvaltning utöver de av styrelsen årligen beslutade arvoden för ledamöter i placeringsdelegationen.

Utbetalning av sådant arvode sker halvårsvis.

Forskningsdelegationen

Ordförande: 30 000 kronor/år

Ledamot: 15 000 kronor/år

Sammanträdesarvode vid deltagande i sammanträde: 3 000 kronor/sammanträde.

Sakkunniga för granskning av projektansökningar

3000 kronor per ansökan.

Arvode för deltagande i styrelse och delegationer utgår ej till anställd i stiftelsen.

Bilaga 2

Dnr	Projektledarens namn	Projekttitel	Ämne	Beviljas för 2011 (inkl OH)	Projekt-tid
A005	Wottle, Martin	Borgarklassens diskreta charm. Stadens borgerliga arenor i Östersjöområdet. En studie om det långa 1800-talet.	Historia	2 106 000	2011-2013
A006	Nygren, Gunnar	Journalism in change - professional journalistic cultures in Russia, Poland and Sweden	Journalistik	2 096 000	2011-2013
A011	Svensson, Jenny	Kampen om kulturen. En studie av kulturpolitisk förändring i Litauen och Sverige	Företagsekonomi	1 513 000	2011-2013
A021	Ström, Annika	Politisk kultur och retorik i det svenska Östersjöväldet	Retorik	2 016 000	2011-2013 + 4:e år för doktorand
A028	Laakonen, Simo	Driving forces for environmental policymaking and capacity building in the Baltic Sea Region.	Samtidshistoria/ Miljöhistoria	1 950 000	2011-2013
A041	Schuback, Marcia Sá Cavalcante	Loss of grounds as common ground: an interdisciplinary investigation of the common beyond liberal and communitarian claims	Filosofi	2 505 000	2011-2013 + 4:e år för doktorand
A043	Schartau, Mai-Brith	Conditions for Participatory Environmental Governance in a Regional Context: The Baltic and Adriatic Sea Regions	Statsvetenskap	2 684 000	2011-2013
A044	Haga, Rannveig	Parenting and Islam: Somali Mothers in Finland	Religionsvetenskap	552 000	2011-2013
A046	Johansson, Magnus	Molecular epidemiology, molecular evolution and vaccine development of Tick-borne encephalitis virus within the Baltic Sea region.	Livsvetenskaper	2 123 000	2011-2013
A049	Papakostas, Apostolis	Strukturfunder i det nya Europa. En pilotstudie	Sociologi	1 425 000	2 011
A050	Bergman, Torbjörn	Governments in Europe - Bringing in the Baltic and East Central European Democracies.	Statsvetenskap	2 492 000	2011-2013
A052	Mäkinen, Ilkka Henrik	Health and Population Developments in Eastern Europe in the Conditions of Economic Crisis	Sociologi	3 788 000	2011-2013
A060	Tykesson, Ingela	Servicesamtal på distans – svenska färdtjänstanvändares interaktion med telefonister i Estland och Moldavien.	Svenska	1 255 000	2011-2013
A063	Grahn, Mats	Evolutionary adaptation to environmental disturbance in marine ecosystems: genetic ecotoxicology in the Baltic Sea	Livsvetenskaper	2 021 000	2011-2013 + 4:e år för doktorand
		Summa nya projekt		28 526 000	

Dnr 17/11

Bilaga 3

**Verksamhetsberättelse 2010 för Södertörns högskolas verksamhet
finansierad av Östersjöstiftelsen**

2011-02-04

Utbildnings- och
forskningskansliet/BM
Dnr 1059/42/2009

Verksamhetsberättelse 2010

För Södertörns högskolas verksamhet finansierad av ÖSS

Stiftelsen för forskning inom områden med anknytning till Östersjöregionen och Östeuropa är Södertörns högskolas största enskilda bidragsgivare för forskning och forskarutbildning. För år 2010 beviljades högskolan sammanlagt 158,4 mkr (inkl. OH och biblioteksdispositionen på 9,7 mkr) av Östersjöstiftelsen den 22 oktober 2009.

TILLDELADE MEDEL FÖR 2010

Östersjöstiftelsens styrelse behandlade vid sammanträden den 22 oktober 2009 Södertörns högskolas ansökan om 206,4 mkr (inklusive OH men exklusive nya projekt) för forskning och forskarutbildning för 2010. På grund av de rådande ekonomiska omständigheterna kunde stiftelsen inte tillmötesgå detta äskande utan tilldelade högskolan en ram om 126,5 mkr samt beslutade att högskolan för 2010 kunde disponera 75 mkr från tidigare års oförbrukade anslag för forskningsverksamhet. Denna ingående balans härrör från de två *Professorsprogrammen* som är under rekrytering. Den ingående balansen för professorsprogrammen var för 2010 är ca 81,3 mkr (exkl. OH) och kommer från utbetalningar 2007-2010.

Vidare beslutade styrelsen att bevilja högskolan 5 mkr som ett engångsbelopp för extraordinära omställningskostnader.

I tabell 1 presenteras den justerade budgeten som alltså omfattar 158,4 mkr (inklusive OH och nya projekt). Här redovisas även in- och utgående balans för professorsprogrammen.

Tabell 1. Budget för beviljade medel (kr) år 2010 per verksamhetsområde. Denna budget är en reviderad version av den som lämnades i äskandet för 2010.

	IB	Äskande för 2010 exkl OH
Projekt		
Fortsättningsprojekt		34 185 080
Planeringsbidrag		1 000 000
CBEES (inkl. BEEGS och Baltic Worlds)		31 300 000
Särskilda satsningar inom Östersjöområdet		
Litterärt översättarseminarium		1 200 000
Marinarkeologi		1 500 000
Miljövetenskap		2 200 000
Dissertationssamlingen		400 000
Två professorsprogram		
Program I (12 st utlyst 07) + 3,35 %	54 334 532	15 502 500
Program II (7 st utlyst 08) + 3,35 %	27 000 000	10 335 000
Komplementärt stöd		
Samtidshistoriska institutet		2 200 000
Centrum för praktisk kunskap		1 500 000
Interreligiösa relationer		580 000
Samhällsvetenskapliga studier		1 500 000
Kritisk kulturteori och estetik		1 500 000
Genusforskning		1 000 000
Infrastruktur		
Resor o konferenser		1 500 000
Publikationskommittén		500 000
Samverkan m näringsliv		1 000 000
Summa		108 902 580
OH 85 % inkl bibliotek		92 567 193
Totalt		201 469 772
Avgår, IB från 2009		-75 000 000
Nya projekt		14 550 000
OH 85 %		12 367 500
Nya projekt + OH		26 917 500
Totalt inkl. nya projekt		153 387 272
Extraordinära omställningskostnader		5 000 000
Totalt		158 387 272

De medel som Östersjöstiftelsen beviljat högskolan har framför allt använts till att finansiera lönekostnader för högskolans lärare, forskare och forskarstuderande. För merparten av kategorin lärare och forskare gäller att de kombinerat sina forskningsbidrag från Östersjöstiftelsen med att undervisa på högskolan. Dessa lärare, forskare och forskarstuderande, till någon del finansierade med medel från Östersjöstiftelsen, uppgick till sammanlagt 306 av de totalt 845 personer (361 män och 484 kvinnor) som var anställda vid högskolan i december 2010. Hur dessa personer fördelar sig på tjänstekategorier och kön visas i tabell 2.

Tabell 2. Antal personer som till någon del fått lön från ÖSS under 2010.

Tjänstebenenämning	Kvinnor	Män	Summa
Professor, gästprofessor, adjungerad professor	21	32	53
Högskolelektor	56	58	114
Postdoktor	7	8	15
Doktorand	48	27	75
Högskoleadjunkt	7	10	17
Forskningsassistent	10	5	15
T/A-personal, inkl bibliotekspersonal	10	7	17
Summa	159	147	306

VERKSAMHETSREDOVISNING

I det följande redovisas verksamheten under år 2010 när det gäller forskning, forskarutbildning och publicering.

NYA FORSKNINGSBIDRAG OCH FORTSÄTTNINGSBIDRAG

Forskning finansierad med medel från Östersjöstiftelsen har i huvudsak bedrivits i projekt. Inför 2010 beviljade ÖSS arton nya bidrag. Av bilaga 1 framgår projektledarnas namn, projekttitel, institutionstillhörighet, projekttid och beviljat belopp för 2010. Närmare information om respektive projekt finns i ÖSS projektkatalog.

Trettio fortsättningsprojekt beviljades bidrag under året och av bilaga 2 framgår projektledarnas namn, projekttitel, projekttid, institutionstillhörighet och beviljat belopp för 2010.

Sexton av fortsättningsprojekten erhöll slutbidrag i och med utgången av 2010. Dispositionstiden löper automatiskt över ytterligare ett år, detta då projektmedlemmar ofta har stor undervisningsbörda, administrativa uppdrag samt att få projekt hinner starta under det första halvår medlen beviljats.

Senast tre månader efter dispositionstidens slut ska samtliga projektledare till högskolan inlämna en ekonomisk redovisning över erhållna medel samt en kort vetenskaplig slutredogörelse.

PLANERINGSBIDRAG

Under vårterminen utlystes planeringsbidrag med syfte att producera ansökningar om forskningsmedel till ÖSS' nästkommande ansökningstillfälle. Tjugotvå ansökningar inlämnades och efter beredning beviljades elva planeringsbidrag à 75 000 (exklusive OH) kr. Detta bidrag kunde tas i anspråk från augusti 2010 till april 2011. Förteckning över de beviljade planeringsbidragen med uppgift om projektledare, projekttitel och ämnestillhörighet återfinns i bilaga 3.

CBEES INKLUSIVE BEEGS

Centre for Baltic and East European Studies, CBEES, är ett mångvetenskapligt forskningscentrum som bedriver och samordnar Sh:s forskning, forskarutbildning och annan verksamhet med inriktning på Östersjöområdet och Östeuropa. Här arbetar ett tjugotal disputerade forskare, många på deltid, och 17 doktorander från forskarskolan BEEGS.

Temaorganisationen har vidareutvecklats under året. Ett nytt tema inrättades, Mångvetenskapliga historiska studier, därmed finns det nu fyra teman. De motsvarar grovt sett högskolans forskarutbildningsområden. Två nya forskningsledare utsågs under 2010. Bland de första forskningsledarna, förordnade på sex år, har hälften gått vidare till andra uppdrag inom högskolan innan förordnandet löpt ut. Mandatet för de resterande går ut under 2011. CBEES räknar i fortsättningen med att ha fyra forskningsledare, en för varje tema.

Gästforskarverksamheten har varit intensiv, med 10 gästforskare under året. Ett långsiktigt positivt resultat är att det har skapats ett antal fasta relationer med utländska forskare på hög nivå, som också affilieras till högskolan.

Årets ansträngningar vad gäller konferenser lades framför allt på ICCEES (*VIII World Congress of the International Council for Central and East European Studies*) som gick av stapeln på Södertörns högskola i juli, men bidrog också till ett antal andra konferenser som getts på Södertörn. Bland dessa fanns *Baltic Worlds Roundtable : The Energy Sector in the Baltic Sea Region –Governance, Sustainability and Knowledge*.

En utförligare beskrivning av årets verksamhet finns i bilaga 4.

SÄRSKILDA SATSNINGAR INOM ÖSTERSJÖOMRÅDET

Under denna rubrik ryms satsningar med särskild relevans för och inriktning mot Östersjöområdet. De två första är projekt som pågått i några år och de två övriga är nya satsningar från och med 2010.

Litterärt översättarseminarium

Under året har fortsatt finansiering utgått till den särskilda satsningen Litterärt översättarseminarium. Det litterära översättarseminariet integrerar skapande arbete med utbildning och forskning. Avsikten är att östersjöländernas ordkonst ska få en starkare ställning i svensk översättningslitteratur – liksom att svensk litteratur i goda tolkningar ska nå en vid läsekrets i östersjöländerna.

Seminariet har under 2010 fortsatt sin verksamhet med sex forskare (Aimée Delblanc, Cecilia Franklin, Zbigniew Kruszynski, Mats Larsson, Enel Melberg, Birgit Schlyter) som varit handledare vid seminarieövningarna.

Kontakten med utländska lärosäten har fördjupats och utökats. Så till exempel föreläste Piotr Slivinski från universitetet i Poznan, Polen.

Under en studieresa till Tallinn, Estland kunde forskargruppen höra Jaan Kaplinski, lingvist och författare och Anu Saluäär, tidskriftsredaktör och översättare av svensk litteratur till estniska.

Christine Bredenkamp, översättare och verksam som svensklärare i Zagreb, Kroatien föreläste på Södertörns högskola.

Vidare består kontakterna med Östersjöns författar- och översättarcentrum i Visby, CBEES (Centre for Baltic and Eastern European Studies) vid Södertörns högskola, de slaviska och turkologiska institutionerna vid Stockholms universitet, liksom Svenska forskningsinstitutet i Istanbul, Turkiet med vilket en studieresa inplanerats.

Inför Bok & Bibliotek 2011 som har tyskspråkig litteratur som huvudtema har redan ett vittgående samarbete inletts med Goethe-Institutet, schweiziska och österrikiska ambassaderna. Deltagarna i den tyska gruppen översätter texter till en antologi som ges ut till bokmässan i september 2011.

Arbetet med det nätbaserade översättarlexikonet i samarbete med biblioteket på Södertörns högskola fortsätter.

Framhållas kan också de goda kontakter som består mellan Litterära översättarseminariet och olika förlag, såväl stora etablerade förlag som mindre dito. Flera före detta deltagare i våra kurser har grundat egna förlag med framgångsrik utgivning av översatt litteratur på respektive språk, nu senast "Aspekt", ett förlag som ger ut litteratur översatt från tjeckiska. Tidigare grundades Thorén och Lindskog som ger ut tysk litteratur, bl a moderna klassiker som Siegfried Lenz och Uwe Timm. Ett omfattande urval av svensk litteratur i alla genrer, översatt våra polska seminariedeltagare, ges ut i Polen.

Dissertationssamling

År 2003 fick Södertörns högskolebibliotek (SHB) en donation bestående av ca 15 000 dissertationer från 1600-talet och framåt, de allra flesta på latin. Donationen speglar i hög grad den vetenskapshistoriska utvecklingen kring Östersjön. Med bidrag från Östersjöstiftelsen ordnas och katalogiseras samlingen.

Vid årets slut var 6 304 dissertationer katalogiserade och klara för utlån. Det motsvarar uppemot 45 % av hela samlingen. Arbetet har lagts upp så att dess karaktär av Östersjöprojekt betonas. Samtliga dissertationer i vår samling från Greifswald, Åbo (med undantag för några specialfall) och Dorpat liksom samtliga extra patriam-dissertationer är nu katalogiserade. Det material som återstår är från Uppsala (30-35 procent är katalogiserat) och från Lund (15-20 procent katalogiserat).

I maj hölls ett internationellt symposium, *Dissertations in the Baltic Sea Region, 1600-1800*, vid Södertörns högskola, delvis i samarbete med Kungliga biblioteket. Deltagarna – omkring 50 bibliotekarier, idéhistoriker, latinister och andra - kom från Sverige, Finland, Estland, Danmark, Tyskland, Belgien och Nederländerna (en lettisk kollega fick förhinder i sista minuten). Vid symposiet diskuterades den forskning som bedrivits om detta slags material, framtida forskningsuppgifter och möjligheter till samarbete. I förlängningen av symposiet har flera olika initiativ tagits.

Ett sådant gäller samarbete om tillgängliggörandet av dissertationerna. Södertörns högskolebibliotek (SHB) kommer att tillsammans med Uppsala

universitetsbibliotek (UUB) (andra bibliotek kan tillkomma) ansöka om medel till ett projekt. Grundidén är att SHB tar huvudansvaret för katalogiseringen och UUB för digitaliseringen.

Marinarkeologi - MARIS

Marinarkeologiska forskningsinstitutet vid Södertörns högskola (MARIS) inrättades i januari 2010 med syfte att bedriva och utveckla marinarkeologisk forskning, särskilt med avseende på Östersjön och östersjöområdet. MARIS strävar efter att vara samlingspunkt för såväl den nationella som den internationella marinarkeologiska östersjöforskningen och att skapa förutsättningar för kunskapsutbyte mellan olika marinarkeologiska aktörer genom bland annat nätverk, seminarier, workshops och konferenser. En beskrivning av 2010 års verksamhet finns i bilaga 5.

Miljövetenskap

Området miljövetenskapliga studier kan definieras som forskning om hur ekologiska och samhällsliga system och processer interagerar med varandra i frågor som rör miljö, naturresurser och hållbar utveckling. Miljövetenskap är en problemorienterad och pluralistisk vetenskap som grundar sig i teorier och metodologier från flera andra discipliner. Forskningsmiljön vid högskolan har ett starkt inslag av mång- och tvärvetenskapliga ansatser. Kollegiets forskare har ämnesmässig bakgrund inom bland annat naturresurshushållning, ekologi och andra biologiska ämnen, statsvetenskap, sociologi, natur- och kulturgeografi samt ekonomisk historia. Området är också ledande i skapandet av samarbete över disciplingränser och mellan olika institutioner. Forskningen är strukturerad i tre angränsande och samverkande teman: Miljö och utveckling, *Environmental governance* samt Miljöförändringar och ekologiska processer. En beskrivning av 2010 års verksamhet finns i bilaga 6.

PROFESSORSPROGRAM

Professorsprogrammen, om sammanlagt nitton professurer, beviljades av stiftelsen 2007 och utlystes hösten 2007 och våren 2008.

Alla tjänsterna innehåller en stor del egen forskning (ca 50 %). Övriga arbetsuppgifter är att bygga en forskningsmässig infrastruktur i form av nätverksbyggande, seminarieverksamhet, metod- och teoriutveckling etc. Tjänsterna utgör även ett stöd för utbildningen såväl på grundnivå, avancerad nivå som forskarnivå. Syftet med programmet är att bygga upp forskningskompetens som skall möjliggöra framtida forskning inom stiftelsens ändamålsområde.

Professorsprogram I omfattar tolv tjänster främst inom stora undervisningsämnen då högskolan eftersträvar en bredd i forskningen, och att all grundutbildning skall ha en tydlig forskningsförankring. Professurerna är tillsatta, utom de inom företagsekonomi. Här har det trots två utlysningar inte funnits tillräckligt kompetenta sökande. Prefekten på institutionen för ekonomi och företagande kommer i samarbete med ÖSS kansli att diskutera hur tjänsterna kan ges annan inriktning och utlysas på nytt. Förteckning över utlysta och tillsatta tjänster finns i bilaga 7.

Professorsprogram II beviljades för särskilt starka forskningsmiljöer med sju tjänster. Motivet för detta program var att det vid högskolan idag finns flera

starka forskarmiljöer. Framväxten av dessa miljöer är resultatet av en kombination av, å ena sidan, intresserade och engagerade forskare och, å andra sidan, medvetna satsningar från högskolans sida. Här har de tidigare infrastrukturella stöden som stiftelsen har möjliggjort varit betydelsefulla och samtidigt återfinns många av de forskningsprojekt som beviljas medel inom dessa områden. Här är alla tjänster tillsatta (bilaga 7).

KOMPLEMENTÄRT STÖD

Det som Östersjöstiftelsen tidigare år beviljat medel för under rubriken Akademisk infrastruktur har i och med 2010 döpts om till Komplementärt stöd. Här finansierar stiftelsen forskning inom några av högskolans starka forskningsområden. Dessa områden är inte primärt riktade mot Östersjö- och Östeuropaforskning även om Ö-forskningen är starka inslag inom dem alla. Det både är och har varit av stor vikt för högskolan att dessa miljöer fått ett långsiktigt stöd så att de vid sidan av Östersjö- och Östeuropaforskningen fortsätter att ge högskolan god forskningsstatus.

Komplementärt stöd beviljades till sammanlagt sex miljöer. För några av dessa innebar stödet att högskolan får möjlighet att bevara och vidareutveckla en redan etablerad miljö och för andra innebär det en uppbyggnad och förstärkning. Samarbete över ämnesgränserna samt med högskolans Östersjö- och Östeuropaforskning ingår, som tidigare nämnt, som en naturlig del i miljöerna. Tre av miljöerna är redan etablerade verksamheter och har haft stöd från ÖSS sedan 2006:

- Samtidshistoriska institutet
- Centrum för praktisk kunskap
- Interreligiösa relationer

I bilaga 8-10 presenteras vilka aktiviteter som ägt rum under år 2010.

För 2010 tillkom tre nya verksamheter, som alla tre räknas in i högskolans starka forskningsområden och som i och med detta stöd kan beredas möjlighet att vidareutveckla och etablera sin verksamhet. Dessa områden är:

- Samhällsvetenskapliga studier
- Kritisk kulturteori
- Genusforskning

Här har medel använts för att bygga upp områdena; bland annat genom till exempel seminarier, konferenser och planeringsbidrag. I bilaga 11-13 finns utförligare beskrivningar av vilka aktiviteter som ägt rum under år 2010.

SAMVERKAN MELLAN HÖGSKOLAN OCH DET OMGIVANDE SAMHÄLLET

Samverkansuppdraget syftar till att skapa erfarenhets- och kunskapsutbyte mellan högskolan och det omgivande samhället. Högskolans förhållningssätt är att samverkansuppdraget ska vara en integrerad del av våra verksamhetsgrenar utbildning och forskning. I syfte att stimulera och öka forskningssamverkan mellan näringsliv och forskare/forskargrupperingar vid högskolan utlyses, med stöd från ÖSS, planeringsbidrag. Syftet med stödet är att öka möjligheterna för

forskare att genomföra eller utveckla forskningssamverkan med myndigheter, organisationer eller företag i omvärlden. Projekten rör olika forskningsområden som arkeologi, etnologi, entreprenörskap och företagsekonomi, historia, konstvetenskap, medieteknik, mikrobiologi, måltidskunskap och utbildningsvetenskap (bilaga 14).

PUBLIKATIONSKOMMITTÉN

Publiceringsverksamheten vid Södertörns högskola är mångskiftande, till innehållet såväl som till formerna för utgivningen. Det övergripande ansvaret har Publikationskommittén. Dess uppdrag består dels i att stödja publicering, dels i att säkerställa kvaliteten. Fyra skriftserier sorterar direkt under kommittén och därutöver finns omkring ett dussin andra serier knutna till speciella ämnen eller forskningscentra. En detaljerad redovisning av 2010 års verksamhet finns i bilaga 15.

KONFERENSER OCH RESEBIDRAG

Ett antal konferenser har anordnats på högskolan under året, flertalet inom ramen för projekt finansierade av Östersjöstiftelsen. Resebidrag har beviljats till högskolans lärare och forskare för att delta i konferenser för att presentera sina forskningsresultat.

Verksamhetsberättelse 2010

Södertörns högskolas verksamhet finansierad av ÖSS

Bilagor

1. Nya bidrag
2. Fortsättningsbidrag
3. Planeringsbidrag
4. CBEES
5. Marinarkeologi – MARIS
6. Miljövetenskap
7. Professorsprogram
8. Samtidshistoriska institutet
9. Centrum för praktisk kunskap
10. Interreligiösa relationer
11. Samhällsvetenskapliga studier
12. Kritisk kulturteori
13. Genusforskning
14. Forskningssamverkan
15. Publikationer

Nya Projekt 2010

Bilaga 1

Projektledare	Namn	Inst.*	Projekttitel	Beslut 2010 exkl. OH	Projekttid
Almgren	Birgitta	CBEES	Stellan Arvidson och Britta Stenholm: dolda makthavare och informella nätverk i Sverige under kalla kriget. En diskurshistorisk lingvistisk undersökning.	350 000	2010-2011
Andersson	Hans	SV	Immigrant Integration Policy and the EU: Convergence in national integration policies?	900 000	2010-2012
Bolin	Göran	KK	Publiker i mediekonvergensens tid. Mediegenerationer i Estland och Sverige	1 200 000	2010-2012
Graf	Heike	KK	Media, Communication, and the Social Performance of Environmentalism: Comparing Ecological Collectives on Two Sides of the Baltic Sea	950 000	2010-2012
Holmgren	Ola	GKH	Det svenska språkets och den svenska exilens betydelse för den estetiska förnyelsen i Peter Weiss' bidrag till 1900-talets modernism.	400 000	2010-2012
Jönsson	Anna Maria	KK	Public Discourse and Environmental Risks: Exploring a gas pipeline plan and flooding scenarios in the Baltic Sea Region	900 000	2010-2012
Karlholm	Dan	KK	Contemporary (Post)modernity? Canonization Processes of Advanced Art in Germany and Sweden 1977-2007	400 000	2010-2012
Landqvist	Mats	KMI	Hur uppstår rasism? Om uppfattningar kring språkbruk och språklig diskriminering inom två professioner i Sverige och Tyskland	850 000	2010-2012
Leinsalu	Mall	SV	Do history and factors in early life contribute to social inequalities in health in the region of former Soviet Union? Evidence from Estonia.	350 000	2010-2011
Lettevall	Rebecka	KK	Öster om Kosmopolis: Världsmedborgaren och den papperslösa paradoxen	1 200 000	2010-2012
Olsén	Håkan	LV	The story of crucian carp in the Baltic Sea region - History and a possible future	1 500 000	2010-2012
Olsson	Mikael	CBEES	MARKETS & REGIONS A project on region building and the long term sustainability and potential integrative effects of capital mobility and investment in the Baltic Sea Region	700 000	2010-2012
Stickley	Andrew	SV	Rapid Social Change and its Effects on Public Health in St. Petersburg, 1880 - 1914	350 000	2010-2012
Stigbrand	Karin	KMI	Journalism Education - formation of professional identity in changing media systems	600 000	2010-2012
Strandbrink	Peter	SV	Teaching religion and thinking education on the Baltic-Barents brim	1 400 000	2010-2012
Waldemarson	Ylva	SHI	Klaga månde Elektra. Mänskliga rättigheter och könsdiskriminering. Förändrade relationer mellan stat, kollektiv och individ i ett nordiskt östeuropeiskt perspektiv 1980 - 2009.	1 300 000	2010-2012
Viktorov	Ilja	CBEES	Den ryska finansmarknadens funktionssätt och institutionella aktörer: från Sovjetunionens fall till finanskrisen 2008	450 000	2010-2012
Öhlander	Magnus	GKH	Poliska och svenska läkare i den svenska vården – En kulturanalytisk yrkesstudie	750 000	2010-2012

*Institutioner: Genus, Kultur och Historia, Kultur och Kommunikation, Kommunikation, Medier och IT, LivsVetenskaper, Ekonomi och Företagande, Samtidshistoriska Institutet, Samhällsvetenskaper

Fortsättningsprojekt vid Sh 2010

Bilaga 2

Projektledare	Namn	Inst.*	Projekttitel	Beslut 2010 exkl. OH	Projekttid
Arvola	Mattias	KMI	Digitala kreatörers värderingspraktik	1 064 505	2008-2010
Axelsson	Erik	LV	Mellan hav och land: historieskrivning och identitet på Bornholm, Dagö, Gotland, Åland och Ösel ca 1800-2000	1 033 500	2009-2011
Björklund	Fredrika	SV	Balancing Integrity and Legal Security: A Comparison of Popular Surveillance in Germany, Sweden and Poland	1 064 505	2008-2010
Blomqvist	Håkan	SHI	Myten om "judebolsjevismen" - antisemitism och antikommunism i östersjöperspektiv	309 017	2008-2010
Boström	Magnus	LV	Kemikalier och textilier: hantering av miljö- och hälsorisker från produkter med komplexa produktkedjor	1 291 875	2009-2011
Carlbäck	Helene	GKH	Familjen och den starka staten i ett Östeuropa/Östersjöperspektiv: frigörelse eller tvång?	1 671 170	2008-2010
Cassel	Kerstin	KK	Arkeologiska spår. Om människors rörelser, möten och rumsliga förhållanden kring Östersjön	620 100	2009-2011
Ekedahl	Nils	KMI	Överhetens odödliga beröm. Rojalistisk hyllningslitteratur som politisk kommunikation i stormaktstidens svenska Östersjövälde	1 703 208	2008-2010
Eriksson	Fredrik	SHI	Fredens hav i hotets skugga -Perspektiv på militär uppbyggnad, säkerhetspolitisk perception och visualisering i Östersjöområdet 1919–1939.	1 550 250	2009-2011
Gaunt	David	GKH	Expaining Inter-Religious Violence in Eastern Borderlands 1900-1950	1 425 197	2008-2010
Gilek	Michael	LV	Environmental Risk Governance of the Baltic Sea (RISKGOV)	1 756 950	2009-2011
Gratzer	Karl	EF	Privata Sverige. Svensk privatisering från ett östeuropeiskt perspektiv	930 150	2009-2011
Gunner	Gunilla	GKH	East Meets West: Charsmatic Christianity and Western Mission in Soviet Union, Russia and Ukraine	1 170 956	2008-2010
Hammer	Monica	LV	Ecosystems as common-pool resources - Implications for building sustainable water mangagement institutions in the Baltic Sea Region	1 383 857	2008-2010
Hernwall	Patrik	KMI	Konstruktion och normalisering av genus online bland unga i Estland och Sverige	1 550 250	2009-2011
Jacobsson	Kerstin	SV	Nationella mobiliseringstrategier och transnationellt nätverkande: Socialarörelser i Öst och Väst	1 550 250	2009-2011
Kravchenko	Zhanna	SV	Becoming an Adult in Eastern and Western Europe: Interrelationships between Policies, Practices and Attitudes	620 100	2009-2011
Lehtilä	Kari	LV	Landscape structrue, patterns of biodiversity and conservation strategies in the Baltic Sea region	905 346	2008-2010
Lundén	Thomas	CBEE S	The influence of political territorial hierarchies on local development and relations in cross-border areas. The role of Szczecin as central place in relation to the divided Pomeranian hinterland	1 277 406	2008-2010
Porsch Hällström	Inger	LV	Endocrine disruption in fish: Risk identification, development of biomarkers and assessment of risk levels in the Baltic sea.	1 446 900	2009-2011

*Institutioner: Genus, Kultur och Historia, Kultur och Kommunikation, Kommunikation, Medier och IT, LivsVetenskaper, Ekonomi och Företagande, Samtidshistoriska Institutet, SamhällsVetenskaper

Fortsättningsprojekt vid Sh 2010

Bilaga 2

Projektledare	Namn	Inst.*	Projekttitel	Beslut 2010 exkl. OH	Projekttid
Rönby	Johan	KK	The Sunken Ships of the Baltic Sea. Interpretation and historical significance (Östersjöns sjunkna kepp. Tolkning och historisk betydelse)	410 300	2008-2010
Schmidt	Werner	SHI	"Jag var en främling, vart än jag kom" Peter Weiss - en intellektuell i kall krigets delade värld	425 802	2008-2010
Semenenko	Aleksei	CBEE S	The textuality of culture: Jurij Lotman's semiotic theory in the history of literary criticism	324 519	2008-2010
Sjöholm	Cecilia	KK	Sinnlighetens återkomst; att undersöka aisthesis	1 446 900	2009-2011
Sjöling	Sara	LV	Anaerobic ammonia oxidation (anammox): a proposed missing piece in the Baltic Sea nitrogen cycle	745 154	2008-2010
Svenaesus	Fredrik	KK	Kroppen som gåva, resurs och vara: organtransplantationer i Östersjöområdet	1 596 758	2008-2010
Sövik	Margrethe	SV	Regionaliseringens transnationell praktik: en mångvetenskaplig studie av mål, mått och meningsskapande i Östersjöarbeten.	826 800	2009-2011
Thurfjell	David	GKH	Religious ambiguités on the urban scene: Strategies of coping with religious diversity around the Baltic Sea	836 102	2008-2010
Tulviste	Tiia	KMI	Autonomy socialization: A comparative study in Estonia, Germany and Sweden	1 490 307	2008-2010
Witt-Brattström	Ebba	GKH	Kulturfeminism! Interaktionen mellan kultur och aktivism i den nya kvinnorörelsen i Sverige och Västtyskland.	413 400	2009-2011
Wright	Anthony	LV	Molecular mechanisms for recent acquisition of alternative winter migration behavior in songbirds of the Baltic Sea Region	1 343 550	2009-2011

*Institutioner: Genus, Kultur och Historia, Kultur och Kommunikation, Kommunikation, Medier och IT, LivsVetenskaper, Ekonomi och Företagande, Samtidshistoriska Institutet, Samhällsvetenskaper

Planeringsbidrag 2010

Bilaga 3

Namn	Sökande	Inst.	Projekttitel	beslut exkl. OH
Elinor	Andrén	LV	Human impact versus climate in the Baltic Sea- Major driving forces in a historic perspective	75 000
Maria	Bergman	LV	Local strategies on a global arena. The practice of environmental regulations in Swedish and Finnish seaports.	75 000
Paavo	Bergman	SV	Interaktivt arbete på Östersjön	75 000
Charlotte	Bydler	KK	Concepts, historicity and genealogy in contemporary aesthetic theory	75 000
Yulia	Gradska	GKH	"Chile is in our hearts" – creating "solidarity cultures" on the opposite sides of the Iron Curtain (Sweden and Soviet Russia)	75 000
Anders	Ivarsson Westerberg	GKH/EF	Maktskiftet kring Östersjön	75 000
Teresa	Kulawik	GKH	Genus, kunskap och politik i Sverige och Tyskland	75 000
Tommy	Larsson Segerlind	EF	Kvinnors företagande och roller inom gårdsmjellerierna i Östersjöregionen – synliggörandet av kvinnors företagroller för utvecklingen av en hållbar landsbygdsutveckling	75 000
Richard	Nakamura	CBEES	Flying Dragons: Implications of Chinese 'going out' policy investments in the Baltic Sea Region	75 000
Christian	Widholm	GKH/EF	Entreprenörer i nationens tjänst	75 000
Patrik	Åker	KK	The role of the Internet to music use among youth in Stockholm and Moscow: A qualitative study into experiences and expressions of online music culture	75 000

Centre for Baltic and East European Studies - CBEES

Centre for Baltic and East European Studies, CBEES, är ett mångvetenskapligt forskningscentrum som bedriver och samordnar Sh:s forskning, forskarutbildning och annan verksamhet med inriktning på Östersjöområdet och Östeuropa. Här arbetar ett tjugotal disputerade forskare, många på deltid, och 17 doktorander från forskarskolan BEEGS. På CBEES har två Östersjöprofessorer tillsatts under året: Mark Bassin i idéhistoria kom från Birmingham och började arbeta efter sommaren. Joakim Ekman, statsvetare, tidigare lektor på Södertörn, börjar arbetet 2011.

Temaorganisationen har vidareutvecklats under året. Ett nytt tema inrättades, *Mångvetenskapliga historiska studier*, därmed finns det nu fyra teman. De motsvarar grovt sett högskolans forskarutbildningsområden. Två nya forskningsledare utsågs under 2010. Bland de första forskningsledarna, förordnade på sex år, har hälften gått vidare till andra uppdrag inom högskolan innan förordnandet löpt ut. Mandatet för de resterande går ut under 2011. CBEES räknar i fortsättningen med att ha fyra forskningsledare, en för varje tema. Resultaten är positiva: Publiceringen om området har stärkts, det högre seminariet har oftare presenterat resultat från egna forskare. Workshops där forskningsinsatser planeras och diskuteras, och mindre läs- och diskussionsgrupper har utvecklats med forskningsledarnas hjälp. Postdok-programmet har tillfört nya impulser. De två först anställda innehavarna av postdok-tjänster avgår nu, och nytillsättningar sker regelbundet, så att vi i genomsnitt har två tjänster per tema. Därtill har en postdok från Vetenskapsrådet valt centret som sin arbetsplats. Vi har byggt in en cykel av kontinuerlig förnyelse.

Gästforskarverksamheten har varit intensiv, med 10 gästforskare under året. Ett långsiktigt positivt resultat är att vi har skapat ett mindre antal fasta relationer med utländska forskare på hög nivå, som också affilieras till högskolan.

ICCEES-konferensen hölls som planerat sommaren 2010. Den var mycket lyckad för deltagarna. Mediebevakningen kunde varit bättre, ofta intervjuades deltagare utan att vare sig konferensen eller värdarna nämndes. Bristen på publicitet berodde säkert också på att affischnamnet Gorbatsjov uteblev. Södertörns nya rektor framträdde under avslutningen. Vi lade framför allt årets ansträngningar på ICCEES, men bidrog också till ett antal andra konferenser som getts på Södertörn. Bland dessa fanns Baltic Worlds Roundtable : *The Energy Sector in the Baltic Sea Region –Governance, Sustainability and Knowledge*. Det var ett utåtriktat evenemang som också gjorde avtryck i *Baltic Worlds* nr 4/2010. Roundtable planeras bli ett årligt evenemang.

Under året har *Baltic Worlds* kommit ut med 4 nummer, varav ett extratjockt som delades ut i ICCEES konferensportföljer. En webbupplaga har tillkommit, vilket starkt ökar tidskriftens tillgänglighet. Den har många besök, och vi har glatt oss åt att det oftast är forskningsartiklarna som laddas ner från webbplatsen.

Forscarskolan BEEGS utvärderades under 2009, och resultaten blev klara under året. Bedömningen var positiv med avseende på bl.a. genomströmning, de disputerades

anställningsmöjligheter och kvalitet. Internationaliseringen och forskarskolans vetenskapliga sammanhållning kunde ännu förbättras. Årets doktorandantagning omfattade av olika skäl 7 doktorander. Antagningen av doktorander 2011 har i samråd med fakultetsnämnden skjutits fram till höstterminen, för att ge tid för nödvändiga förändringar i samband med examensrättigheterna. Under 2010 disputerade två doktorander på BEEGS, och ytterligare två avhandlingar spikades, med disputationdatum de första veckorna 2011.

Under året fick Södertörns högskola rättigheter att examinera doktorander, vilket på sikt kommer att leda till att avtalen med externa universitet försvinner och verksamheten koncentreras till Södertörns högskola. Detta kommer att kräva en del organisatoriska förändringar av anställningsrutiner, kursutbud med mera. BEEGS ledning och administration deltar mycket aktivt i denna omställning.

CBEES fungerar som en plattform för verksamheter som på olika sätt bidrar till Östersjö- och Östeuropaforskningen. Programmet *Nordiska rum*, i samarbete med Riksbankens jubileumsfond och andra finansiärer går in i sitt sista år 2011. En omfattande publicering av programmets resultat förbereds för närvarande. Tysklandsstudier och baltiska studier har särskilda seminarieledare på CBEES. Under nästa år kommer CBEES att stå värd för *9th Baltic Conference in Europe* under juni månad.

Under året har master-studenter i miljövetenskap och historia fått möjlighet att välja Östersjöinriktning i sina studier. Vi arbetar vidare på att fler ämnen ska öppna för Östersjöinriktning på sina masterskurser, som sedan kan leda vidare mot forskarutbildning.

Professor Anu-Mai Kõll
Föreståndare vid CBEES

Marinarkeologiska forskningsinstitutet vid Södertörns högskola - MARIS

Forskningsinstitutet MARIS inrättades i januari 2010 vid Södertörns högskola med syfte att bedriva och utveckla marinarkeologisk forskning, särskilt med avseende på Östersjön och östersjöområdet. MARIS strävar efter att vara samlingspunkt för såväl den nationella som den internationella marinarkeologiska östersjöforskningen och att skapa förutsättningar för kunskapsutbyte mellan olika marinarkeologiska aktörer genom bland annat nätverk, seminarier, workshops och konferenser.

MARIS vill också bidra till det marinarkeologiska fältets utveckling genom att föra en aktiv teoretisk diskussion i anslutning till ämnet samt ta initiativ till och stimulera ny marinarkeologisk forskning. En viktig del av detta är bland annat att vara engagerad i mångvetenskapliga samarbeten med andra discipliner, centrubildningar, näringsliv etc. gällande maritim forskning.

I samband med etablerandet av MARIS upprättades och fastställdes av rektor en arbetsordning för institutets organisation och ledning. En hemsida skapades också där institutets verksamhet och forskning presenteras, se: www.sh.se/maris. Till hemsidan har även en speciell MARIS facebook sida upprättats som under året utvecklats till ett livligt marinarkeologiskt forskningsforum.

I samarbete med Maritima museets och Stockholm universitets center för historiska och etnologiska maritima studier (CEMAS) har ett återkommande högre seminarium skapats. Det "maritima seminariet" äger rum två gånger i månaden med ambulerade ordförandeskap från de tre inblandade institutionerna.

En viktig del av MARIS verksamhet har ansetts vara att stödja såväl våra egna marinarkeologiska doktorander vid BEEGS som andra nya forskare med marinarkeologisk östersjöinriktning. I maj genomfördes därför en workshop på Södertörn med inbjudna doktorander från hela Östersjöområdet. I samband med denna skapades ett formellt nätverk "Baltic Maritime Archaeological PhD Research Network" (se vidare MARIS hemsida).

Undertecknad fungerar också som handledare för två marinarkeologiska doktorander vid Helsingfors universitet som båda länkats till MARIS. Dessa arbeten handlar dels om undervattenslandskapet runt Sveaborg utanför Helsingfors (Minna Leino) dels om skeppens och "europeiska artefakters" betydelse för förändringen av Ryssland under 1700-talet (Riikka Alvik). En regelbunden samverkan med Helsingfors universitet om marinarkeologisk forskning och utbildning har också inletts.

MARIS har även genom ett samarbete med Vasamuseet (Fred Hocker) understött och tagit del av arbetet med den fortlöpande dokumentationen av Vasaskeppet. I detta arbete har bland annat en stor grupp internationella studenter deltagit som del av sina examensarbeten. En diskussion om ett doktorandsamarbete med Vasamuseet har inletts.

MARIS har under året tagit del i och drivit ett tiotal olika projekt. Dessa har i varierande utsträckning finansieras genom MARIS direkt, men framförallt har stödet från institutet använts till att fördjupa och utveckla de vetenskapliga frågeställningarna i anslutning till arbetena.

Exempel på forskningsprojekt (samtliga finns presenterade på MARIS hemsida) är bland annat det delvis KK-stiftelse finansierade så kallade Spökskeppsprojektet som utförs i nära samarbete med företagen MMT och *Deep Sea production*. Projektet är internationellt sammansatt och en större tv-dokumentär (*National Geographic*) om arbetet med denna holländska östersjöflöjt kommer under våren 2011.

I samarbete med Stiftelsen Vasakungarna Djurhamn har även utförts undersökningar vid Djurhamn. I detta arbete har studenter på magisternivå från SH deltagit flitigt.

I samarbete med Sjöhistoriska museet har utförts nya undersökningar av vikingastaden Birkas hamnområde. En viktig del av dessa undersökningar har förutom arkeologin varit ett publikt samarbete med Strömma kanal. Även några skeppsvrak utanför Dalarö har undersökts i samarbete med Statens Maritima Museer. MARIS har också efter förfrågan från åländska landskapsregeringen varit vetenskapligt sakkunniga på plats vid bärgningarna vid det så kallade Champagnevraket.

Under hösten 2010 vistades två forskare vid MARIS för att vidareutveckla sina postdokprojekt. Marcus Hjulhammar har arbetet med arkeologiskt och historiskt material från Slussen i Stockholm. Platsen studeras i ett långtidsperspektiv som en viktig mötesplats mellan långväga östersjöbesökare och det regionala och lokala samhället. Ulrica Söderlind har arbetat med att sammanställa material om mathållning och kost ombord på östersjöfartyg. Detta projekt är en del av ett större arbete stött av amerikanska *Institute of Nautical Archaeology* behandlande kulturell spridning och mångfald utifrån begreppet "foodways". Studien är en del av den överenskommelse med INA som vi gjort om forskningssamarbete.

Vetenskapliga kontaktresor har förutom inom landet skett till bland annat Helsingfors (universitet samt sjöhistoriska museet), Sjöfartsmuseet i Tallinn samt till centret för skandinaviska studier i Schloss Gottorf, Tyskland.

En översiktlig planering av verksamhet för 2011 gjordes i samband med äskandet av medel i augusti 2010.

Professor Johan Rönaby
Föreståndare vid MARIS

Miljövetenskapliga studier – Environmental Governance

Syfte och sammanfattning av aktiviteter under 2010.

Målsättningen med det erhållna 'miljöstödet' för Miljövetenskapliga studier är att utveckla och stärka forskning och forskarutbildning inriktad mot miljö, miljöproblem och hållbar utveckling i Östersjöregionen genom att: öka produktionen av vetenskapliga skrifter och avhandlingar av hög kvalitet, utveckla och stärka internationella forskningsnätverk samt öka volymen av externfinansierade forskningsprojekt. Under 2010 har följande satsningar genomförts efter ett internt ansökningsförfarande: (1) Forskningstid har erbjudits till en rad seniora forskare för att utveckla nya forskningsidéer och forskningsansökningar, samt slutföra och publicera Östersjörelevant forskning; (2) Ett antal doktorandprojekt med relevans för Östersjöregionen har medfinansierats; (3) Forskningsworkshops och nätverksresor har arrangerats; samt (4) Den internationella doktorandkursen '*Environmental Risk Governance of the Baltic Sea*' har delfinansierats. Även om den slutgiltiga listan av 'produkter' i form av avhandlingar, publikationer och ansökningar inte helt går att överblicka än (pga. långa publikationstider etc.) så är det uppenbart att miljöstödet har varit avgörande för att ytterligare stärka forskning och forskarutbildning inom Miljövetenskapliga studier med avseende på kvalitet, volym och framför allt Östersjörelevans. Under 2011 kommer till exempel ett specialnummer i den vetenskapliga tidskriften AMBIO på temat '*Coping with Complexity in Baltic Sea Risk Governance*' och en rad forskningsansökningar kommer att lämnas in till nationella och internationella forskningsfinansiärer.

Bakgrund

Området miljövetenskapliga studier kan definieras som forskning om hur ekologiska och samhälleliga system och processer interagerar med varandra i frågor som rör miljö, naturresurser och hållbar utveckling. Denna forskningsinriktning har stor relevans i ett Östersjö- och Östeuropaperspektiv. Inte minst på grund av dagens stora regionala miljö- och hållbarhetsutmaningar kopplade till Östersjönregionens miljö och naturresurser, biologisk mångfald, planering och landanvändning samt energi-, klimat- och transportfrågor (för att nämna några forskningsfält som vi angriper från ett regionalt Östersjöperspektiv).

Den miljövetenskapliga forskningsmiljön vid högskolan består idag av ca 25 seniora forskare och 17 doktorander (huvudsakligen vid institutionen för livsvetenskap) och har ett starkt inslag av mång- och tvärvetenskapliga ansatser med tyngdpunkt på Östersjöregionen. Forskningsmiljön är ledande i skapandet av samarbete över disciplinräns och mellan olika institutioner, samt med olika aktörer utanför akademien. Forskningen är strukturerad i tre angränsande och samverkande teman: Miljö och utveckling, Environmental governance samt Miljöförändringar och ekologiska processer. Enskilda projekt (finansierade av t.ex. Östersjöstiftelsen, VR, Formas, EU etc.) är ofta kopplade till flera teman samt strävar efter att integrera naturvetenskapliga och samhällsvetenskapliga ansatser för att skapa ett modernt, tvär- och mångvetenskapligt forskningsområde.

Sammanfattningsvis innebär detta att miljövetenskap på kort tid (start ca 2001) har vuxit fram som en av Södertörns högskolas starka forskningsmiljöer med hög relevans för Östersjöregionen och Östeuropa. Detta har resulterat i att området har erhållit forskarutbildningsrättigheter i juni 2010 samt beviljats ett antal externa forskningsprojekt. Med hänsyn till de senaste årens dåliga ekonomi vid institutionen för livsvetenskap och därmed försämrade möjligheter till forskningstid inom tjänst för miljövetenskapliga forskare innebär det erhållna miljöstödet en möjlighet att bibehålla den positiva utvecklingen.

Verksamhet under 2010

Anslaget fördelades efter ett ansökningsförfarande till strategisk forskningstid, doktorandfinansiering och forskningssamverkan. Kriterierna för finansiering var (1) relevans för forskningsområdet och relevans till Östersjö- och Östeuroparegionen, (2) betydelse till vetenskaplig produktion (t ex nya forskningsresultat, publikationer, avhandlingar, ny forskningsfinansiering, utveckling av nätverk), (3) strategisk betydelse för utveckling av det miljövetenskapliga forskningsområdet. De finansierade aktiviteterna kan sammanfattas enligt följande:

(1) Forskningstid och forskningskostnader till seniora forskare för utveckling av forskningsfältet.

- Adolphine Kateka, fil dr. *'Initiering av forskning inriktad mot fiske och fiskeriförvaltning i Östersjön'*. Ansökan planeras till 2011
- Michael Gilek, docent. *Utveckling av en redigerad vetenskaplig bok om 'Governing Europe's Marine Environment'*. Ambio specialnummer publiceras våren 2011. Planerad publikation av bok 2012
- Mikael Lönn. *Publikation och vidareutveckling av forskning med inriktning mot 'Biodiversitet och ekosystemfunktion i Östersjöregionen'*. Publikationer och ansökan planeras till 2011.
- Monica Hammer. *Utveckling av forskning med inriktning mot Ekosystemdynamik*. Ansökan planeras till 2011.
- Mats Grahn. *Utveckling av forskning med inriktning mot Biodiversitet och genetiska markörer*. Publikationer och ansökningar under 2011
-

(2) Medfinansiering av doktorander med extern finansiering i projekt med Östersjö- och Östeuroparelevans.

- Mikael Lönn. *Medfinansiering av doktorand (Magnus Jonsson) med inriktning mot 'Biodiversitet och ekosystemfunktion i Östersjöregionen'*.
- Inger Porsch Hällström. *Medfinansiering av doktorand med inriktning mot hormonstörande ämnen i Östersjön*.
- Michael Gilek. *Medfinansiering av doktorand (Oksana Udovik) med inriktning mot miljöriskens bedömning och förvaltning i Östersjön*.
- Mats Grahn. *Medfinansiering av doktorand (Emma Lind) miljöstörning, evolution och genetiska markörer*.

(3) Forskningssamverkan med interna och externa forskare och andra aktörer.

- Paulina Rytönen. *Forskningsworkshop – Utmaningar för jordbruks och livsmedelsforskning*. Flera publikationer och ansökningar planeras 2011
- Mikael Lönn. Nätverkande i samband med utveckling av forskning med inriktning mot *'Biodiversitet och ekosystemfunktion i Östersjöregionen'*.
- *Konferensdeltagande och forskningsvistelser utomlands för doktorander*

(4) Internationell doktorandkurs med Östersjö- och Östeuroparelevans

Björn Hassler. Delfinansiering av doktorandkursen *'Environmental Risk Governance of the Baltic Sea'*. 15 deltagare från Sverige, Norge, Polen.

Docent Michael Gilek

Institutionen för Livsvetenskaper

	Inst.	Professor
<i>Professorsprogram I: stora ämnen</i>		
Etnologi	GKH	Mats Lindqvist
Företagsekonomi med inriktning mot finansiering	EF	
Företagsekonomi med inriktning mot redovisning/redovisning och beskattning	EF	
Historia	GKH	Lars Ekdahl
Journalistik	KMI	gästlektor Birgitta Ney
Medie- och kommunikationsvetenskap	KK	Johan Fornäs
Medieteknik	KMI	Mauri Kaipainen
Medieteknik	KMI	Larserik Holmqvist
Miljövetenskap	LV	Kari Lehtilä
Nationalekonomi	SV	Mats Bergman
Pedagogik	KK	Katrin Goldstein-Kyaga
Retorik	KMI	Mats Rosengren
Retorik	KMI	Jens Kjeldsen
Statsvetenskap	SV	Torbjörn Bergman
<i>Professorsprogram II: särskilt starka forskningsmiljöer</i>		
Samtidshistoria	SHI	Norbert Götz
Filosofi	KK	Simon Critchley
Genusvetenskap	GKH	Ulla Manns
Sociologi	SV	Sven E O Hort
Religionsvetenskap	GKH	Anne-Christine Hornborg
Östersjöområdets och Östeuropas idéhistoria	CBEES	Mark Bassin
Statsvetenskap med inriktning på Östersjöområdet och Östeuropa	CBEES	Joakim Ekman

Samtidshistoriska institutet

Under verksamhetsåret 2010 har 29 seniora forskare, 3 doktorander och 3 teknisk-administrativ personal varit anställda vid Samtidshistoriska institutet. Utöver det har även studenter anlitats för att lösa vissa praktiska göromål. Institutet tillhör från och med den 1 januari 2010 Institutionen för Genus, Kultur och Historia och samlokaliseras i anslutning till institutionen i Primus i augusti. Institutets ledning och administration består av en föreståndare (70% första halvåret. Från och med augusti 50%), från augusti har SHI en biträdande föreståndare (40% från september) i övrigt finns en ekonomi- och personalhandläggare, en informatör (40% från september) och en assistent (60%). Vid SHI finns också en ledningsgrupp som möts en gång i månaden. Verksamheten har under året präglats av ökad inriktning mot internationella forskarmiljöer med fokus på Östersjö- och Östeuropaområdet. Nedan följer en sammanfattning av verksamheten under 2010 (exklusive undervisning).

Internationellt samarbete

Under ledning av professor Norbert Götz, anställd i mars 2010 genom det av Östersjöstiftelsen finansierade professorsprogrammet, har nya internationella kontakter knutits och äldre kontakter aktiverats.

Den EU-finansierade forskarskolan *European doctorate in the Social History of Europe and the Mediterranean*, som bedrevs under åren 2005-2009, genererade inte bara ett flertal internationella doktorander som gästforskade vid SHI. Samarbetet med Ca'Foscari universitet i Venedig som koordinerade programmet, har också fortsatt med planering av ett gemensamt komparativt forskningsprojekt på temat: *Seabound Imagination: Histories, Mental Mapping and Region Building in the Mediterranean and Baltic Sea Areas*. Projektet, som för SHI:s del leds av professor Götz, innebär planer på ett samarbete även kring utbildning på magister/master mellan Università Ca'Foscari och SHI vid Södertörns högskola. Under året har företrädare för institutet gästade kollegorna på Ca'Foscari och doktoranden Johanna Ringarp fått chansen att presentera sin forskning om kommunaliseringen av den svenska skolan inför Pedagogiska institutionen i Venedig. (Ca'Foscari har i sin tur gästade Södertörns högskola genom prof. Giovanni Dore som besökte religionsvetenskapen, och doktoranden Marco Caligari som gästade SHI i en månad ht-10)

Samtidigt utvecklas andra initiativ till internationalisering i Östersjöriktning. Bland annat genom professor Götz' projekt *Nordic Openness* vid Helsingfors universitet har institutets kontakter med nordiska, tyska och centraleuropeiska forskarmiljöer utökats. En av projektets forskare (Carl Marklund) var gästforskare vid SHI i augusti-september-10. Av 18 forskningsprojekt förlagda vid institutet under 2010 var 11 finansierade av Östersjöstiftelsen, 5 av Vetenskapsrådet och övriga av andra externa finansörer. Flera enskilda forskningsprojekt ingår dessutom i nätverk med inriktning mot Öst- och Centraleuropa. Till forskningssamarbeten av denna typ kommer också ett påbörjat lärarsamarbete med Centre for International Studies/Centre for Swedish Studies och Belarus State University i Minsk.

På forskningsledare professor Kjell Östbergs initiativ förbereds ett internationellt projekt kring "politisk kultur" som, tillsammans med institutets forskningsinriktning kring "maktskiften", engagerar forskare från 6-8 länder, inte bara i öst. Tvärtom strävar institutet att knyta samman forskning i väst och öst – varför samarbeten med samtidshistoriska institut och motsvarande miljöer i väst (för närvarande Norge, Storbritannien, Nederländerna, Frankrike och Tyskland) förblir en viktig prioritet.

Dokumentation, seminarier och publik verksamhet

Dokumentation

Dokumentation och källskapande kring den politiska samtidshistorien har spelat en central roll för institutet sedan dess tillkomst. Ylva Waldemarson har under året ansvarat för den dokumenterande verksamheten. I det sammanhanget arrangerade institutet ett seminarium kring ecklesiastikdepartementets verksamhet 1945-1957 utifrån ett material författat av en tidigare departementstjänsteman. Rapporten är den femte i en serie om universitetspolitiken under perioden 1945-1988 utgivna i samarbete med institutet och med syftet att dokumentera beslutsprocessen inom i regeringskansliet. Vid institutet pågick också under året dokumentationen av ett 50-tal längre politikerintervjuer i samarbete med Riksdagsbiblioteket. Ett symposium med deltagande från både universitets- och arkivvärlden genomfördes i september på temat *Politikerintervjun som källa*.

Den källskapande verksamheten frambringade under året också resultatet av samarbetet mellan SVT och SHI kring publiceringen av Erik Fichtelius samlade intervjumaterial med statsminister Göran Persson under tio års tid. Werner Schmidt har ordnat det omfattande materialet till en sökbar dokumentation i digital form för framtida forskning.

Vittnesseminarier

Till dokumentation och källskapande hör institutets vittnesseminarier som genomförts i stort antal sedan starten 1999. Under ledning av Torbjörn Nilsson arrangerades under året tre offentliga vittnesseminarier med brett deltagande av politiker och andra aktörer: *Borgerlig fyrklöver intog Rosenbad* – om regeringsskiftet 1991, *Kampen om Stockholm* – om valrörelsen 2010 i historiskt perspektiv samt *Det började i Polen* – om Sverige och polska fackföreningsrörelsen Solidaritets uppkomst 1980 till undantagstillståndet 1981. Vittnesmålen publiceras i SHI:s skriftserie Samtidshistoriska frågor (red Torbjörn Nilsson) som under året utkommit med två nummer *Norden runt i tvåhundra år. Jämförande studier om liberalism, konservatism och historiska myter* av Torbjörn Nilsson samt *1989 med svenska ögon*, red. Torbjörn Nilsson & Thomas Lundén.

Öppna seminarier

En viktig del av institutets verksamhet utgörs av de öppna seminarierna där aktuell forskning och samtidspolitiska frågor belyses för studenter och allmänhet. Under 2010 hölls fyra sådana publikt annonserade seminarier, några med mycket gott deltagande. De var *Stockholmskärlek* där Björn Elmbrandt diskuterade sin bok om Hjalmar Mehr med politiker och Stockholmsforskare. *Biografin – en stridbar genre* där bland andra institutets professor Yvonne Hirdman samt Henrik Berggren deltog. *Medborgaren och samhället i övervakningens skugga* – behandlade övervakning förr och nu, med bl a

Birgitta Almgren om Stasis roll i DDR och kritiker av den svenska FRA-lagen. Och så den uppmärksammade debatten mellan Svante Nycander och Sven-Eric Liedman på temat *Är liberalismen hotad?*

Forskarseminarierna

Under året har Kjell Östberg ansvarat för samordningen av SHI:s forskarseminarier som möts varannan vecka. Vid dessa presenteras antingen pågående forskning eller projektskisser och tankar kring kommande forskning.

Forskningskommunikation

Forskningskommunikation och information om SHI:s evenemang är av central vikt för institutet. SHI har en välbesökt webbplats (www.sh.se/shi). Alla öppna evenemang annonseras i dagspress och vi arbetar mycket med pressmeddelanden och informationsutskick till aktörer i vår omvärld (politiska partier, organisationer, journalister, intresserad allmänhet). SHI har en grupp på Facebook och ett Twitter-konto.

Samverkan

I samarbete med Riksrevisionen har en seminarieserie på temat "Skapande och tolkning av kvalitativa källor" genomförts. Samarbetet kommer att utvecklas under 2011 då vi planerar uppdragsutbildning för Riksrevisionen.

Genom ett samarbete med Tyresö kommun arrangerar SHI varje år en temadag för lärare i samhällskunskap och historia i Stockholms län. 2010 genomfördes historiedagen för femte året i rad. Dagen lockade ett hundratal grundskole- och gymasielärare.

Övrigt

Under verksamhetsåret utvärderades institutets forskning av Faugert & Co Utvärdering AB, inom ramen för en analys av Östersjöstiftelsens forskningsfinansiering 2010. Rapporten betecknade sammanfattningsvis forskningen vid Samtidshistoriska institutet som "omfattande, rikhaltig och av hög vetenskaplig kvalitet."

Fil dr Håkan Blomqvist
Föreståndare vid Samtidshistoriska institutet

Centrum för praktisk kunskap

Förstärkningen av Centrum för praktisk kunskap som forsknings- och undervisningsmiljö har under året gått vidare genom tillsättning av ytterligare ett lektorat i praktisk kunskap (det finns nu två). Miljön rymmer nu en professor med Östersjöstiftelsemedel, en docent, en lektor (alla tre tillsvidare på heltid), två doktorander, tre heltidsanställda lärare på vikariat (tjänstgöring främst inom lärarutbildningen), en gästprofessor och en projektforskare (projektet Kroppen som gåva, resurs och vara). Ytterligare ett lektorat är under tillsättning och vi räknar med att kunna anställa minst en, kanske fler, lektorer i praktisk kunskap under 2011. Centrums vetenskapliga råd nybesattes 2010, ledamöter är nu professorerna Merete Mazzarella Helsingfors, Sonja Olin Lauritzen Stockholm, Ingela Josefson Bodö, Bernt Gustavsson Örebro, och Karin Johannisson Uppsala. Ledamöternas kompetensområden spänner över filosofi, idéhistoria, pedagogik och litteraturvetenskap, vilket väl speglar Centrums intresseområden.

Under 2010 har Magisterprogrammet vid Centrum för praktisk kunskap genomgått extern kvalitetsgranskning på initiativ av Södertörns högskolas nämnd. Detta gick bra. I det mycket positiva yttrandet från granskarna framhålls bland annat att "vi är imponerade av den seminarie- och konferensaktivitet som centret har bedrivit och bedriver under ledning av Fredrik Svenaeus. Vi har också noterat att studenternas evaluering av magisterprogrammet är så positiv att det nästan är överväldigande. Lärargruppen framträder som både entusiastisk och hårt arbetande." Förberedelser och hantering av granskningen har tagit mycket tid i anspråk, men den har också lett till nyttiga och relevanta diskussioner kring den praktiska kunskapens teori och den form av essäskrivande som vi arbetar med som undervisningsform på vårt eget magisterprogram, samt på Södertörns högskolas lärarutbildning, där nu flertalet av Centrums medarbetare är verksamma i olika utsträckning.

Under 2010 har satsningen på internationella symposier och konferenser fortsatt, det största och mest arbetskrävande arrangemanget var konferensen "Bodily Phenomenology" som samlade 60 deltagare från hela världen den 19-21 maj på Södertörns högskola. Projektet "Kroppen som gåva, resurs och vara: organtransplantationer i Östersjöområdet" har fortgått enligt planerna med många typer av aktiviteter, projektet kommer att avslutas under 2011. I skriftserien "Södertörn Studies in Practical Knowledge" pågår nu arbetet med ytterligare fyra volymer, förutom de tre som publicerades 2009, nämligen i ämnena interaktion häst-människa i praktiska yrken, äldreomsorg och praktisk kunskap, den praktiska kunskapens klassiker, samt synen på kroppen i vården. Den förstnämnda utkommer i december 2010, de övriga under 2011 och 2012.

I verksamhetsberättelsen från 2009 pekades två forskningsområden ut som särskilt viktiga och värda att stärkas och utvecklas på Centrum: praxisnära forskning kring pedagogiska och utbildningsvetenskapliga frågor, samt medicinens humaniora som ett sätt att utforska kunskapsteoretiska och etiska frågor inom medicin och vård. Förberedande insatser för nya större forskningsansökningar har här inletts genom deltagande i internationella konferenser och inventeringar av forskning, forskare och möjliga studieupplägg. Två större ansökningar i dessa ämnen planeras att lämnas in

under våren 2011 till Östersjöstiftelsen. I bägge fallen vill vi bygga nätverk av framstående forskare runt Östersjön och på så sätt undersöka och jämföra lokala praktiker. Vi vill också med hjälp av ansökningarna rekrytera medel för att kunna anställa doktorander inom temat Kritisk kulturteori där Södertörns högskola nyligen givits examensrättigheter.

En viktig del av Centrums verksamhet är att våra lärare och forskare möter yrkespraktiker på deras egen hemmaplan och att vi samarbetar med närsamhället. Det ger upphov till andra typer av möten som ofta blir mer på praktikens villkor jämfört med utbildningssammanhanget på högskolan. Exempel är på detta under 2010 är forskningscirkel i praktisk kunskap för yrkesgrupper som lärare och rektorer som letts av Centrums medarbetare. En annan viktig del av denna verksamhet är våra symposier kring aktuella teman i yrkeslivet riktade till praktiker och allmänhet, och de artiklar i dagspress och inslag i media som Centrums medarbetare bidrar med (se nedan). Vi tror att Centrum för praktisk kunskaps aktiviteter här spelar en viktig roll i att profilera och synliggöra Södertörns högskola också utanför den relativt begränsade forskarvärlden.

I verksamhetsplanen för 2010 som medföljde verksamhetsberättelsen för 2009 framhävdes följande punkter som viktiga mål för Centrum för praktisk kunskap under 2010:

- Att arbeta med etablerandet av alumnverksamhet på magisterprogrammet i praktisk kunskap
- Att stärka utvärderingen av våra utbildningar genom att systematiskt undersöka på vilket sätt studenter har kunnat tillgodogöra sig studier i praktisk kunskap i sin yrkesverksamhet
- Att etablera ny forskning i den praktiska kunskapens teori, särskilt med inriktning mot utbildningsvetenskap och lärarutbildning, genom nya forskningsansökningar
- Att anordna ett antal forskningssymposier, särskilt med inriktning mot praktisk kunskap och konstnärlig verksamhet
- Att gå vidare med teoriutvecklande seminarier för ledningsgruppen
- Att gå vidare i internationaliseringssträvandena, särskilt vad gäller utbyten som gästforskare och medverkan i konferenser
- Att ytterligare stärka publicering, dels internt genom arbete med skriftserien Studies in Practical Knowledge, och dels externt genom publikationer i tidskrifter från Centrums medarbetare
- Att stärka lektorer i den praktiska kunskapens teori i ambitionen att gå in med docentansökningar

De flesta av målen har uppnåtts. Alumnförening har exempelvis bildats och genom den externa granskningen har inte bara magisterprogrammet som sådant, utan också frågan om relationen mellan utbildning och yrkesverksamhet, dryftats. En mer ingående undersökning av detta tema, byggd bland annat på intervjuer med före detta studenter, planeras under kommande år. Inga nya forskningsprojekt har tillkommit, men den ansökan som lämnades in till VR om "Being and becoming a subject in education: A phenomenological approach" kommer att i förnyad och utvecklad form åter lämnas in 2011, denna gång till Östersjöstiftelsen (planeringsbidrag för detta har erhållits). Förstärkningen av Centrums forskning i ett internationellt perspektiv har gått vidare

genom publiceringar och många föredrag och konferenspapers (se nedan), samt antagandet av två av våra magistrar i praktisk kunskap till forskarutbildning vid Sentrum för praktisk kunskap vid Högskolan i Bodö, Norge (flera magistrar från Södertörn har också gått vidare till den fyra åriga masterutbildningen i praktisk kunskap i Bodö).

Nedan följer en redovisning av forskningsseminarier, konferenspresentationer och publikationer från Centrums medarbetare under 2010:

Under 2010 har följande forskningssymposier och konferenser anordnats av Centrum för praktisk kunskap (förutom dessa har också ett högre seminarium ägt rum tre gånger per termin):

18 maj: "Filosofi med fångar", huvudtalare: Drew Leder, Baltimore

19-21 maj: "Bodily Phenomenology", huvudtalare: Natalie Depraz, Paris, Sara Heinämaa, Helsingfors, Gunn Engelsrud, Oslo, Drew Leder, Baltimore, Fredrik Svenaeus, Södertörn

6 december: "Phenomenology of Teaching and Learning", huvudtalare: Eva Schwarz, Södertörn, Jonna Bornemark, Södertörn, Beatriz Lindqvist, Södertörn, Lisa Käll, Uppsala, Marion Pollmanns, Frankfurt, Tatiana Schyttsova, Vilnius, Lotte Alsterdal, Södertörn

Under 2010 har följande inbjudna föredrag och konferenspresentationer hållits av Centrums medarbetare:

Lotte Alsterdal och Eva Schwarz: "Being and becoming a subject in education. A phenomenological approach", 1 december på konferensen Praktisk kunskap -dannelse och utdannelse, Högskolan i Bodö

Jonna Bornemark:

"Beyond naming and non-naming", 22-24 april, Nordic Society for Phenomenology, Södertörns högskola

"Bruno's concept of infinity", 7 maj, Symposium on Infinity, Södertörns högskola

Filosofiska rummet P1 SVR, tre program under året om häst-människa interaktion, vårt behov av mirakel, och om ateism och religionskritik

Ulla Ekström von Essen:

"New Democracy and Sweden Democrats. Politicizing xenophobia in Sweden", 16 februari, Friedrich Ebert Stiftung, Stockholm, Internationell konferens om främlingsfientlighet i Europa

"Vad är "svenskhet"? Om nationalism och nationell självbild", 22 april, Sveriges kommuner och Landsting, Stockholm, Konferens om medborgardialog

"Utmanarna. Om politisering av främlingsfientlighet", 9 november, ABF, Stockholm i föredragsserienserien "Intolerans och främlingsfientlighet"

Filosofiska rummet P1 SVR, två program under året om häst-människa interaktion och praktisk kunskap i polisyrket

Christian Nilsson:

"Psykoanalysen och den praktiska kunskapen." Föredrag vid symposiet "Psykoanalys i praktiken", *Psykoterapimässan*, 7 maj

"Vad är det som lärs ut på skrivarskolorna? Till frågan om metoden och litteraturens potentialitet." Inledningsföredrag utifrån ett temanummer av tidskriften *Kritiker*. Kafé Klaver, 25 maj

"Varufetischism och praxis: Om kapitalismen som religion hos Marx, Benjamin, Debord och Agamben." Föreläsning på Högskolan för fotografi, Göteborgs universitet, 10 november

Eva Schwarz:

16/12/2010 "Bildning som reflektion och praktisk kunskap", Norges idrettshøgskole, Oslo, Norge

28/10/2010 "Ideal och Identitet", Workshop "Tänka tillsammans. Det (O)mänskliga", *Forum för levande historia*, Stockholm

17/9/2010 "Narratives of teaching and learning", konferens, "Narratives of Health and Illness", September 16-17, 2010, Uppsala Universitet

1/7/2010 „Bildung und Kompetenz“, Universität Graz, Österrike

19/5/2010 "The perspective of phenomenology and the phenomenology of perspectives", konferens: "Bodily Phenomenology", Centrum för praktisk kunskap, Södertörns högskola

12/1/2010 "Sedimentierung und Habitualisierung. Zur Phänomenologie der Person", Symposium: Geburt der Phänomenologie. Edmund Husserl zu Ehren, Kulturforum Prag, Czech Republic

Fredrik Svenaeus:

Tre föreläsningar under gästforskarvistelse vid Centre for Medical Ethics, Oslo universitet: "Illness as unhomelike being-in-the-world: Heidegger and the phenomenology of medicine", "Do antidepressants enhance the self? Attunement, embodiment and culture", "What is an organ? Towards a phenomenology of organ transplantation", januari 2010.

"What is an organ? Towards a phenomenology of organ transplantation", vid the eight annual meeting of the Nordic Society for Phenomenology, Södertörn, april 2010.

"Illness as unhomelike being-in-the-world: Heidegger and the phenomenology of medicine", plenarföreläsning vid konferensen "Phenomenology and the vulnerable body: The experience of illness", Hull, maj 2010.

"What is an organ? Towards a phenomenology of organ transplantation", plenarföreläsning vid konferensen "Bodily Phenomenology, Södertörn, maj 2010.

"Man or machine? Towards a phenomenology of organ transplantation", vid konferensen "Human Nature and Health Care", Zagreb, augusti 2010.

"What is phenomenology of medicine? Embodiment, illness and being-in-the-world", plenarföreläsning vid konferensen "Concepts of Health and Illness", University of the West of England, Bristol, september 2010.

"Evidensbaseringsrörelsen och kunskapsbegreppet i psykiatri", inbjuden föreläsning för Nationella forskarskolan i psykiatri, Karolinska institutet, september 2010.

"Evidensbaserad medicin och det goda omdömet", inbjuden föreläsning Huddinge barnklinik, Karolinska sjukhuset Huddinge, oktober 2010.

"Illness and Embodiment", inbjuden föreläsning vid University of Ghent, lecture series on Health and Culture, oktober 2010.

"The body as gift, resource or commodity: Heidegger and the ethics of organtransplantation", inbjuden föreläsning Åbo akademi, filosofiska institutionen, november 2010.

Under 2010 har följande arbeten publicerats av forskare vid Centrum för praktisk kunskap:

Böcker:

Jonna Bornemark: *Kunskapens gräns, gränsens vetande – en fenomenologisk undersökning av transcendens och kroppslighet*, avhandling, Södertörn Philosophical Studies, nr 6, Huddinge: Södertörns högskola, 2010

Ekström von Essen, U & Bornemark, J. (red.) 2010. Kentauren – om interaktion mellan människa och häst, Studies in Practical Knowledge 4, Södertörns högskola

Vetenskapliga artiklar, rapporter och antologibidrag:

Lotte Alsterdal och Wallenberg, Jan, *Individuell lön i praktiken. En studie i verksamhet och lönesättning i kommunal sektor*, Växjö. Linneuniversitetet, Arbetsliv i omvandling nr 02/2010

Lotte Alsterdal red, *Dilemma i omsorgsarbete - att stödja personer med funktionsnedsättningar i deras boende*, FoU Södertörns skriftserie nr 84/10, 2010

Lotte Alsterdal, Engwall, Kristina och Gustavsson, Hjärdís, *Arbetssätt och metoder inom LSS-verksamheten*, Fou-Södertörn, 2010

Jonna Bornemark: "Ambiguities of the human body in phenomenology and Christian mysticism" i *The Body Unbound: Philosophical Perspectives on Religion, Embodiment, and Politics*, red. Ola Sigurdson, Marius Timmann Mjaaland och Sigridur Torgeirsdottir, Cambridge: CSP, 2010.

Susanne Lundin: "Organ Economy: Organ Trafficking in Moldova and Israel", *Public Understanding of Science Journal*, vol 1. 2010.

Nilsson, Christian, "A Phenomenological Approach to Practical Knowledge in Psychotherapy", in *Santalka. Coactivity*, nr 3 (2010), Vilnius Gediminas Technical University

Schwarz, Eva, „Bildung und die Perspektive der Person. Ein phänomenologischer Ansatz“, In: Kraus, Anja (ed.): *Körperlichkeit in der Schule*, Athena: Oberhausen 2010

Schwarz, Eva, "Die Welt mit anderen teilen" – Über den Zusammenhang von Urteilskraft und Erziehung bei Hannah Arendt. In: *Mesotes* 4/2010

Schwarz, Eva, „Sedimentierung und Habitualisierung. Zur Phänomenologie der Person“: In: *Filosofický časopis*, Suplementum 2/2010, 1-19

Schwarz, Eva, "Christian Lotz. From Affectivity to Subjectivity" In: *Husserl Studies* 26, 157-165.

Schwarz, Eva, "Selfhood and Self-Esteem. A phenomenological critique of an educational and psychological concept." I: *Santalka Filosophia* 3/2010, 53-63.

Schwarz, Eva, "Aneignung der Welt". In: Flatscher M., Laner I., Huth M. (Hg.), *Neue Stimmen der deutschsprachigen Phänomenologie*. Zeta books

Fredrik Svenaeus; "The Body as Gift, Resource, or Commodity: Heidegger and the Ethics of Organ Transplantation", i *Journal of Bioethical Inquiry*, vol. 7, nr. 2, 2010.

Fredrik Svenaeus, "What is an Organ? Heidegger and the Phenomenology of Organ Transplantation", i *Theoretical Medicine and Bioethics*, vol. 31, nr. 3, 2010.

Essäer

Lotte Alsterdal: "Berättelsen som grund för reflektion" i tidningen Äldreomsorg,ur Dilemman i vardagsarbete, nr 2/2010 (ett temanummer med flera texter av Centrums studenter om essäskrivande som grund för reflektion över yrkeserfarenhet i äldreomsorgen)

Jonna Bornemark: "Glädjen över att vara två – reflektioner från barnkammaren", *Divan*, nr 3-4, 2010

Jonna Bornemark: "Den enskilde och de båda", *Lacuna*, nr 2, 2010

Markus Idvall: "När kunden är kung. Effekter av en transnationell ekonomi", *Kulturhistorisk Tidskrift*, nr. 2, 2010.

Schwarz, Eva, "Hellre Pengar", In: *Lacuna* 1/2010 [<http://www.lacuna.name/doc001/>]

Fredrik Svenaeus, "Mätmetoden som kom in i psykoterafin", Svenska Dagbladet under strecket, 16 mars 2010.

Fredrik Svenaeus, "Formler kan inte ersätta det goda omdömet", Svenska Dagbladet under strecket, 9 juni 2010.

Fredrik Svenaeus, "Manualen som tog sorgen ifrån oss", Svenska Dagbladet under strecket, 27 augusti 2010.

Fredrik Svenaeus, "Inläring – en väg till andras känslor", Svenska Dagbladet under strecket, 23 september 2010.

Fredrik Svenaeus, "Evidensbaseringsrörelsen och det goda omdömet – en kritisk betraktelse", i *Ikaros*, nr. 2, 2010.

Handlingsplan 2011

Följande punkter är viktiga verksamhetsmål för Centrum för praktisk kunskap under 2011:

- Att etablera nya forskningsprojekt, särskilt med inriktning mot medicinens humaniora och utbildningsvetenskap, genom nya forskningsansökningar
- Att anordna forskningssymposier, blanda annat med ovanstående teman
- Att gå vidare i samarbetet med konstnärliga högskolor vad gäller den praktiska kunskapens teori
- Att få fler tillsvidareanställda lärare och forskare på Centrum, samt arbeta för att lektorerna skall meritera sig och söka docentur
- Att rekrytera fler doktorander till Centrum inom området Kritisk kulturteori (se punkt om forskningsansökningar ovan)
- Att gå vidare med teoriutvecklande seminarier för ledningsgruppen kring arbetsbegreppet

- Att gå vidare i internationaliseringssträvandena, särskilt vad gäller utbyten som gästforskare och medverkan i konferenser, samt i stärkandet av banden mellan Högskolan i Bodö och Södertörns högskola
- Att ytterligare stärka publicering, dels internt genom arbete med skriftserien Studies in Practical Knowledge, och dels externt genom publikationer i vetenskapliga tidskrifter från Centrums medarbetare
- Att ta fram och sprida nytt informationsmaterial, bland annat i syfte att få fler sökande till magisterprogrammet i praktisk kunskap
- Att utveckla formerna för pedagogik och examensarbeten på lärarutbildningen i de sammanhang där Centrums lärare är verksamma

Professor Fredrik Svenaeus
Föreståndare vid Centrum för praktisk kunskap

Interreligiösa relationer

Arbetet inom det mångvetenskapliga temaområdet inter-religiösa relationer har pågått sedan 2005 och letts av David Westerlund, professor i religionsvetenskap. Under verksamhetsåret 2010 utgavs tre större bokarbeten i serien Studier av interreligiösa relationer/Studies on Inter-Religious Relations. En av dessa var statsvetaren Kristian Steiners *"Vem är min nästa? Bilden av islam och muslimer i den kristna nyhetstidningen Världen idag"*, som uppmärksammats i media. Sammantaget har nu (t.o.m. 2010) 49 volymer publicerats i serien, flera i samarbete med internationella och svenska förlag, varigenom ökad professionalitet och spridning kunnat uppnås.

Under 2010 förbereddes också, genom referentgranskning och redigering, ytterligare fem volymer för publicering 2011, varav två i samarbete med ett internationellt förlag (I. B. Tauris, London & New York). En av de redigerade volymerna är exempelvis en antologi om religion, religionsmöten och politik i Ryssland (red. Ingvar Svanberg & Elena Namli), en annan en monografi om finska och svenska romers övergång till pentekostal kristendom (författare: docent David Thurfjell). Den förra har tillkommit i samarbete med Centrum för Rysslandsstudier vid Uppsala universitet, medan den senare är resultatet av ett forskningsprojekt finansierat av Östersjöstiftelsen.

Westerlund och Ingvar Svanberg, som under 2010 varit anställd på 20 procent, avslutade under det året arbetet med en voluminös och mångvetenskaplig textsamling (*reader*), *Islam in the West*, publicerad av det välrenommerade förlaget Routledge (London & New York) i oktober det året. Denna rör muslimska minoriteter och deras relation till majoritetskulturerna i Europa och Nordamerika. Volymerna i detta textverk, som sammantaget omfattar 1733 sidor, har följande titlar: I. *Regions and History*; II. *Religion and Culture*; III. *Social and Economic Issues*; IV. *Politics and Law*. Särskilda ansträngningar gjordes för att få med så många bidrag som möjligt om Östersjöområdet och östra Europa. I forskningen om islam och muslimer i väst tillhör dessa områden de mer förbisedda.

Ett annat arbete för att stödja forskningen om muslimska minoriteter och deras relationer till majoritetsbefolkningarna i dessa områden, som startade 2010, är uppbyggnaden av ett nätverk av forskare som specialiserat sig på studier av den gamla muslimska tatarminoritet som återfinns i en rad olika länder både i Östersjöområdet och längre österut. Westerlund och Svanberg har här samarbetat i första hand med Dr Egdunas Raciūnas vid universitetet i Vilnius och docent Göran Larsson från Göteborg. Dessa fyra träffades i oktober 2010 i Vilnius för att planera uppbyggnaden av nätverket. Ett första konkret resultat av planeringen blir en workshop som ska hållas i början av hösten 2011. Denna förbereds så att den kan resultera i ett väl sammanhållet bokarbete på engelska, som preliminärt planeras bli publicerat i Brills serie "Muslim Minorities". Utöver Westerlund, Svanberg, Raciūnas och Larsson kommer också Tamara Bairasauskaite (Litauen), Agata Nalborczyk (Polen), Valters Scerbinskis (Lettland), Tomas Abiline (Estland), Harry Halén (Finland), Tuomas Martikainen (Finland), Sabira Ståhlberg (Sverige) och Sebastian Cwiklinski (Tyskland) att medverka. Även professor Jörgen

Nielsen från Köpenhamns universitet, som är utgivare av ovannämnda Brill-serie, kommer att delta vid denna workshop.

Ambitionen är att en gång per år försöka arrangera någon workshop eller större konferens. Idén om en workshop på temat religion och nationalism i Ryssland och några angränsande länder började diskuteras 2009 (preliminär titel: "Religion, Politics and Nation-building in Russia and Some Neighbouring States"). År 2010 beslutades att planera för att ordna denna som en session inom ramen för en större konferens, "Ends and Beginnings", vid Södertörns högskola i augusti 2012. Den konferensen, som väntas locka flera hundra internationella deltagare, arrangeras som en "special conference" för International Association for the History of Religions och samtidigt som "annual conference" för European Association for the Study of Religions. Under 2010 inleddes också med sikte på denna konferens diskussioner om anordnande av fler sessioner med östinriktning och inbjudande av forskare från Östersjöområdet och östra Europa.

En annan viktig del av verksamheten har varit inbjudningar till SH av gästforskare från dessa områden. Av särskild betydelse under 2010 var besöket av den ovannämnde Egdunas Raciun från Litauen. Utöver förberedelserna för nätverket om muslimska tatarminoriteterna diskuterades också samarbete i forskningsprojektform. Under 2010 tillbringade dessutom historikern Fatima Hussein, som är specialist på muslimska intra-religiösa relationer, en längre tid vid SH.

För vidare nätverksbyggande bland forskare i Östersjöområdet och östra Europa besökte Westerlund och Svanberg 2010, utöver Vilnius, även Riga och Kraków. I Riga fördes diskussioner med framför allt den ovannämnde historikern Valters Serebrenskis, som nu ingår i nätverket för studier av tatarer, och i Kraków främst med Konrad Petziwiatr (från Tischner European University), som forskar om muslimska minoriteter i såväl Polen som andra delar av Europa. Den senare har inbjudits och tackat ja till att under våren 2010 besöka SH som gästforskare hos religionsvetenskap/interreligiösa relationer. Detta gäller även professor Tuula Sakarinaho från Helsingfors, specialist på muslimer i Finland. I slutet av 2010 gjordes vidare ansökningar om en längre tids uppehåll som gästforskare vid SH för professor Jocelyne Cesari från Harvard och Sorbonne (gästprofessur, Vetenskapsrådet) samt Dr Yunus Dumbé (Svenska Institutet, post doc-stipendium). Även dessa båda är islamspecialister.

Med hjälp av tidigare forskningsinstitierande medel (*seed money*) från inter-religiösa relationer kunde tre forskare, efter lyckosamma projektansökningar, 2010 starta arbetet i externfinansierade projekt: (nyblivna SH-docenten) Susanne Olsson (muslimsk utbildning i Sverige, RJ), Olle Sundström (sovjetisk behandling av minoritetsreligioner, VR) och Jenny Berglund (religionsutbildning i gränsområden i Östersjöområdet, ÖSS). Berglund deltar i ett mångvetenskapligt projekt tillsammans med andra SH-forskare. Inför våren 2011 förbereds ytterligare flera forskningsprojektansökningar. Därtill har Westerlund, såväl som David Thurfjell och Jenny Berglund, ingått i ett stort internationellt team som förberett en synnerligen omfattande forskningsprogramansökan till RJ och/eller ESF om integrationspolitik och muslimska minoriteter i Europa, inklusive flera länder i Östersjöområdet.

Den forskarstuderande Aysha Özkan, som finansieras via Interreligiösa relationers ÖSS-medel, gjorde under 2010 uppehåll med sina studier om estländsk islam på grund av föräldraledighet. Hon återkommer i februari 2011 för att slutföra dessa. Westerlunds och Svanbergs insatser har främst haft forskningsledande och -organiserande karaktär. I forskningshänseende kunde Westerlund, på basis av löne-medel från Kungl. Vitterhetsakademien 2010 slutföra arbetet med flera artiklar och två monografimanuskript – det ena om den världsvida pentekostalismen, medan Svanberg fortsatte sitt arbete om Linné-lärjungen Johan Peter Falck och dennes möten med turkisktalande folk i Ryssland och Sibirien samt författade ett stort antal artiklar om religiösa och etniska minoriteter i Ryssland och angränsande länder.

Professor David Westerlund
Institutionen för Genus, kultur och historia

Politik, ekonomi och samhällets organisering

Det komplementära stödet till detta område har redan från starten varit avsett att stärka samarbetet inom det samhällsvetenskapliga forskningsfältet. I samband med ansökan till högskoleverket togs det fram en gemensam referensram för det område som har kommit att kallas *Politik, ekonomi och samhällets organisering*. Syftet var att visa på dels inriktningen av den existerande forskningen, dels möjligheterna i ett utökat framtida samarbete mellan de samhällsvetenskapliga disciplinerna vid högskolan (i nuläget är det ett samarbete mellan företagsekonomi, sociologi och statsvetenskap). I det dokument som har tagits fram betonas att det gemensamma intresset inom området är att studera de förändringar och sammanflätningar som sker i det moderna samhällets institutioner, i dess organisering och i människornas vardag.

Det som sker i politiken, agerandet på marknader och människors vardagsliv är i hög grad är sammanflätade med varandra. För att förstå samhällsförändring är det nödvändigt att inte enbart studera vad som händer inom exempelvis politiken eller på marknader, utan också vad som händer i mötet mellan olika institutioner. Vi behöver också studera hur stater, marknader och frivilligsektorn konkret är organiserade, och hur sammanflätningen mellan organisationer inom dessa olika samhällssfärer ser ut. Sociala relationer och möten mellan människor styrs i hög grad av föreställningar, normer och resurser som är skapade inom ramen för existerande institutioner och organisationsformer. Med den inriktning som högskolan har forskningsmässigt har det naturligt blivit så att forskningen inom området har handlat om omvandlingsprocesser i Östersjöområdet och det forna Östeuropa.

Det finns inom *Politik, ekonomi och samhällstes organisering* en bred gemensam teoretisk föreställning om idéskapande, organisering och handlande i moderna samhällen. Samtidigt finns det en stor variation när det gäller dels vilka teorier på "mellannivå" som används, dels när det gäller de empiriska fenomen som studeras. Vår inriktning är å ena sida generell och handlar om att förstå nya former för nationell, europeisk och globalt reglering, och vilka konsekvenser dessa kan få, bland annat för demokrati och effektivitet. Å andra sidan är den specifik och handlar om förändringars drivkrafter, innebörd och konsekvenser inom specifika politikområden: exempelvis välfärdspolitik, sjukvård, folkhälsa, arbetsmarknad, integration, migration, kultur, urbanpolitik samt europapolitik. Genom det samarbete som finns inom området är det möjligt att låta empiriska studier som har genomförts inom många olika empiriska områden bli en del av en gemensam ambition att skapa en bredare teoretisk förståelse.

Samtidigt som vi på detta sätt har utvecklat innehåll har året också kännetecknats av en väntan. Innan halvårsskiftet väntade vi på besked om rättigheter för forskarutbildningen och efter halvårsskiftet på beslut om hur området formellt skulle organiseras. Vi har under hösten och har fortfarande i skrivande stund en interimistisk styrgrupp för området bestående av två representanter för vardera ämne (i nuläget: Bengt Jacobsson och Karl Gratzner för företagsekonomi; Torbjörn Bergman och Johan Eriksson för statsvetenskap; samt Sven E O Hort och Apostolis Papakostas för sociologi). Också doktorander från de

tre ämnena har varit med både i diskussionen i samband med HSV:s granskning och i höstens överläggningar.

Höstens överläggningar inom den styrgrupp har rört många frågor: fördelning av doktorandplatser inom området; gemensamt arbete med de allmänna studieplanerna (som är ämnesspecifika men där vi har velat ha en viss standardisering) etc. Under året har vi hållit två disciplinöverskridande områdesseminarier (Rianne Mahon och Detlef Jahn) och i övrigt har arbetet handlat om att förebereda den kommande forskarutbildningen. Tre grupper har inrättats för att utarbeta de gemensamma forskarutbildningskurserna: en om kvalitativ metod, en om kvantitativ metod och en om organisationsteori/institutionell teori. I varje grupp deltar en företagsekonom, en sociolog och en statsvetare. Resultaten av dessa gruppers arbete ska redovisas vid den konferens som kommer att anordnas inom området i mitten av mars. Vi har också tagit fram en områdeshemsida (på svenska och engelska), för att underlätta informerandet i samband med utlysningarna av doktorandtjänster.

Man kan väl säga att det först är nu som det gemensamma arbetet inom området börjar ta riktig fart. Den gemensamma konferensen 21-22 mars kommer att diskutera den gemensamma forskarutbildningen, de ingående kurserna, organiseringen men kommer också att innehålla konkreta inslag av handledarutbildning. Vi kommer också att diskutera utvecklandet av nya kurser, områdesgemensamma projekt och ansökningar inför framtiden samt former och rutiner för hanteringen av forskarutbildningen. Av särskilt vikt inom området är samarbetet med Östersjö- och Östeuropaforskningen. Att två av styrgruppens ledamöter är "Östersjöprofessorer" och en är forskningsledare på CBEES, underlättar naturligtvis integrationen mellan området, å ena sidan, och CBEES/BEEGS, å andra sidan. Nära nog alla de gemensamma projekt mellan de tre ämnena inom området har också en tydlig koppling till Östersjö- och Östeuropa forskningen vid högskolan.

Professor Bengt Jacobsson
Studierektor/ordförande i den interimistiska styrgruppen.

Kritisk kulturteori

Miljön kritisk kulturteori har under 2010 konstituerat sig som en av högskolans fyra forskarutbildningsmiljöer. Genom att ytterligare samordna de ämnen och forskningsinriktningar som tidigare arbetat nära varandra under denna rubrik var det möjligt att skapa en ur svenskt perspektiv unik forskarutbildningsmiljö. Södertörn var ensamt i Sverige om att i den första ansökningsomgången till högskoleverket lansera en renodlat humanistisk mångvetenskaplig forskarutbildningsmiljö, som också fick mycket goda vitsord från bedömargruppen. Detta var möjligt mycket tack vare de strukturer som byggts upp med hjälp av Östersjömedel, först till den sk Moa-plattformen Kulturteknologier, som kunnat arbeta vidare tack vare det stora miljöstödet. Under året har ett flertal större möten med denna grupp genomförts med hjälp av miljöstödet.

Förutom arbetet med att ta fram en forskningsansökan, så ordnade området under året flera större konferenser, bland annat en internationell fenomenologi-konferens tillsammans med *Nordic Society for Phenomenology* som genomfördes under tre dagar i april, med ett femtiotal föreläsare. Därtill ordnades konferensen *Aisthesis: The Return of sensibility* i oktober, med ett flertal internationella gästföreläsare. Sedan en tid pågår också förberedelserna för en konferens inom området politisk filosofi som kretsar kring olika begrepp för gemenskap, som kommer att äga rum i april i år.

Vi har också arbetat med att utveckla en gemensam lokal biblioteksresurs som finns i våra korridorer, som bygger på en stor donation av böcker inom framför allt filosofi och kulturteori.

Vi har samarbetat med kolleger på KTH kring ett projekt om teknikens fenomenologi, som för närvarande är på väg att bli en bok som kommer ut i en av högskolans serier.

Ett arbete har in letts med att bygga upp en gemensam hemsida för kritisk kulturteori, som kommer att lanseras senare i år. Medel till Kritisk kulturteori har också kommit till användning i samarbeten med det stora RJ-programmet Tid minne representation (som skapades med hjälp av planeringsmedel från Stiftelsen). Bland annat har det handlat om att utveckla former för att lagra och offentliggöra information från programmet.

En viktig person i alla dessa aktiviteter har varit den forskningsassistent vid institutionen, som på ett avgörande sätt bidragit till dessa olika aktiviteter, och som kunde anställas med de tilldelade medlen.

Professor Hans Ruin
Institutionen för Kultur och kommunikation

Genusforskning

Bakgrund:

Genusvetenskap – definierat i ansökan som det tvärvetenskapliga fält som omfattar både forskning och undervisning om konstruktioner av kön och sexualitet såväl i dåtid som nutid – har länge framhävts som ett starkt forskningsområde på Södertörn. Ämnet har också stort nationellt och internationellt renommé – bl a uppmärksammades Södertörn som en stark och lovande miljö i Genussekretariatets kartläggning av ämnet under våren 2010 (Liinasson 2010). Ett stort antal genus- och sexualitetsforskare är därtill verksamma på andra institutioner inom humaniora och samhällsvetenskap, samt på Samtidshistoriska Institutet och CBEES. Bland forskare med genusinriktning finns ett avsevärt antal som specialiserar sig på Östersjöregionen (se Gradskova 2009). Medel söktes för att vidareutveckla och stärka genusforskningen på högskolan genom tre insatser. Nedan följer en kort sammanfattning av hur medlen disponerats under 2010. Pga viss personalbrist under 2010 genomförs en del av verksamheten under 2011.

1. Planeringsbidrag:

De frågor och teoribildningar som genusvetare ägnar sig åt, rörande kunskapsproduktionens villkor, medborgarskap, sociala rörelser och demokrati, ekonomiska, politiska och ideologiska transitioner, rörlighet och migration, samt familj, reproduktion och sexualitet, är ytterst angelägna och aktuella i Östersjöregionen. Vår ambition har varit att utveckla genusforskningen i stort och samtidigt särskilt uppmuntra projekt med inriktning mot Östersjöregionen och Östeuropa. Eftersom forskning inte ingår i tjänsten i genusvetenskap valde vi därför att utlysa *planeringsbidrag* för att vidareutveckla ansökningar för grundforskning till externa finansiärer, inklusive Östersjöstiftelsen.

Utllysning gjordes i maj och beslut togs den 1 september 2010. Bedömningsgruppen bestod av professor Ulla Manns, professor Teresa Kulawik, Ph. D. Ulrika Dahl (ämnesansvarig) och därtill ingick dekan Christine Bladh, docent Helene Carlback samt docent Beatriz Lindqvist. 6 planeringsbidrag har utdelats, vilket är ett mer än vi budgeterat för. Orsaken till detta är dels att budgeten för punkt 2 var mycket väl tilltagen och dels att de inkomna bidragen var mycket starka. De som tilldelats medel är professor Lena Lennerhed (idéhistoria och genus), FD Emma Isaksson (Samtidshistoria), FD Helena Hill (genus), FD Anna Adeniji (genus), FD Ann Werner (genus), samt FD Hanna Hallgren (genus). Samtliga kommer att presentera sina ansökningar vid ett internt seminarium i mars. Total summa: 600,000 kr.

2. Symposium om genusforskning i Östersjöregionen:

Budget 300,000 kr. En konferens på temat "Why is there no Happiness in the East? The Making of European Gender Studies" (se bil.) planeras till den 8-10 september under ledning av professor Teresa Kulawik. I ansökan skrevs att syftet var att stärka banden med kollegor i Östersjöområdet kring såväl forskning som undervisning och FD Renata Ingbrant anställdes för att inventera genuscentra och genusforskare i Östersjöområdet.

Under professor Kulawiks ledning har symposiet nu omformulerats till en konferens med ett antal sessioner med inbjudna papers; där ansvariga för sessioner är Ingbrant, Kulawik, Gradsnova och Dahl. Ingbrant ansvarar för de praktiska frågorna kring planeringen av konferensen.

3. Stärkande av den övergripande genusmiljön på Södertörn:

Då genus är ett profilämne för högskolan är det motiverat att detta syns starkare såväl inom högskolan som utåt. Genusvetenskap driver sedan 5 år ett högre genusseminarium för högskolans genusforskare. Syftet med seminariet har varit flerfaldigt: att erbjuda möjlighet för forskare att presentera pågående forskning, att bjuda in externa talare, samt att skapa möjlighet till möten och diskussioner mellan forskare som annars sällan ses. Medel söktes för att stärka detta arbete och för att planera regelbundna forskarsammankomster och interna workshops, och för att skapa utrymme för på högskolan verksamma doktorander att presentera material. Arbetet med detta är under uppbyggnad och under 2011 ansvarar Docent Jenny Sundén för att samordna genusseminariet och bjuda in gäster, såväl internt som externt. Därtill är arbetet igång för att sjösätta en skriftserie för genusvetenskaplig forskning. Budget: 100,000 kr

Fil dr Ulrika Dahl

Institutionen för Genus, kultur och historia

Why is there no Happiness in the East? The Making of European Gender Studies

A conference at the Gender Department and the Centre for Baltic and East European Studies, Södertörn University, Stockholm, 8-10 September, 2011

More than two decades after the dismantling of the Iron Curtain the space referred to as the Second World is carved in a cartography of absences. As political entities the countries are usually classified in terms of the past or the future: post-socialist or transition democracies. As Eastern Europe the site represents the 'second Other' of Europe, lesser European, contaminated by an open border towards Asia. The boundary-work within the West-East topography involves a variety of narratives and processes of mirroring. The Eastern frontier refers simultaneously to images of threat and inferiority. The Eastern subaltern position alternates between self-othering and hypostatization as the „better Europe“.

From a global perspective the territory is added to the Global North where it in turn is positioned as a semi-periphery. The other part of Europe is thereby caught in a paradoxical condition of being different, but when compared to the core „not different enough“, while in relation to the periphery – „not similar enough“. In addition: The area brings in turmoil the boundary between colonizers and colonized. The Second World comprised states of both kinds. In other words: the location of Central and Eastern Europe seems difficult to conceive.

The feminist perspective offers an own West-East map of paradoxes. In the 1970s when (West)European feminist studies formulated their analytical concepts in analogy to the Marxist-materialist tradition, the West-East distinction was quite undetermined. Women in state-socialism were in some respects considered as more emancipated than their sisters in capitalist patriarchy. West European feminists were more critical towards the liberal than the socialist tradition. Alexandra Kollontai and Simone de Beauvoir were rediscovered as feminist classics alike.

The situation changed profoundly with the fall of the Berlin Wall, which coincided with the „cultural turn“ in feminist theorizing. The opening of the borders reorganized the political and epistemic topography and turned the post-socialist space into a feminist frontier. The transnational moment of 1989 generated asymmetrical relations that seem difficult to undo. It is a deep historical irony that the cleavage was set at the very moment when feminist theory purged itself from master categories and radicalized its epistemology towards the relationality of gender and the situatedness of knowledge.

For two decades there has been an ongoing West-East debate in feminist studies carried out in telling terminological nuances. Scholars situated in the West emphasize refer to travelling ideas and opt for transculturation. Scholars rooted in the East prefer a harder parlance about imposed ideas and mimicry, stressing the hierarchy between Western producers and Eastern transmitters or users of gender knowledge. The unequal relationship replicates a pattern that resembles the familiar male-female order between the theoretical and the empirical: the West figures as the generalizable, the East as the concrete Other. This generates what critics call an „epistemic void“. It constantly produces absences, lacks and deficits rather than enables to see and name what IS. The aim of the conference is to make the absent present.

Feminist scholarship has constantly struggled to move beyond dichotomies. To acknowledge differences without reifying them remains a challenging task. Feminist have learned that the strategy to let women and other Others articulate their different experiences is not a very promising path, it reinforces dichotomies rather than dismantles them. The focus of the conference lies on concepts and their in/adequacy to analyze gender relations in the European space which appears as the second Other. Its ambition is to disrupt hegemonic feminist theorizing.

Power works through oblivion - oblivion naturalizes what becomes excluded and marginalized. A precondition of disobedience is then to constantly reconstruct what has been silenced and/or forgotten - memory work as foundation for a disobedient feminist knowledge production.

The contributors are encouraged to thoroughly reassess relevant analytical categories in their research domain. How might they be imprinted by the processes of othering, mirroring and silencing the Other? How could they be distorted and reformulated? To what extent can transculturation be a successful strategy to transgress asymmetrical relations? Or is transculturation just another word for adaptation? Does feminist knowledge production in Central and Eastern Europe require a more radical step towards epistemic disobedience? From which ground could the epistemic privilege of Western feminist scholarship be challenged?

The main objective of the conference is to make it both an academic and a public event, followed by a book publication on the base of the conference presentations.

The conference will focus on central feminist concepts that represent a starting point for the panel discussions.

The conference will include the following panels/the conference panels are organized around the following concepts:

1. „Masculinity and nationhood“
2. „Citizenship and the Others“
3. „Intersectionality and social politics“. The panel is centered on gender aspects of social politics during and after state socialism using intersectionality approach.
4. „Travelling bodies“

5. „Experiences and subaltern voices“ The panel focusing on research dedicated to women's experiences and women's voices in the past and present and different approaches to their analysis.
6. „Queer sexualities“
7. “Visual cultures”

The conference is free of charge and the conference organizers stand for all the expenses of the invited speakers.

Please note that we would like to have your answer before the 11th of February.

The title and the abstract of the presentation proposal of maximum 2000 characters (including spaces) should be submitted electronically by the end of March 2011 to renata.ingbrant@sh.se . To the abstracts should be attached a separate sheet stating personal data such as address, affiliation, etc.

More information on practical matters will be provided later on.

The Scientific Committee

Teresa Kulawik, Professor of Gender Studies, Södertörn University

Yulia Gradska, Postdoctoral Fellow, Center for Baltic and East European Studies, Södertörn University

Renata Ingbrand, Postdoctoral Fellow, Slavonic Institute, Stockholm University

For more information, contact the co-ordinator,
Renata Ingbrant renata.ingbrant@sh.se

Forskningssamverkan

I den utlysning om planerings- och utvecklingsmedel som gjordes våren 2010, inkom inga ansökningar som uppfyllde de kriterier som förelåg.

Samtliga 13 projekt som beviljades projektmedel för perioden 2009/2010 har, med några få undantag, inkommit med skriftliga rapporter under året om vad som genomförts liksom en ekonomisk redovisning (se nedan projektpresentation och utfall). Några projekt har fått förlängd dispositionstid för att färdigställa ansökningar till forskningsfinansiärer och/eller genomföra sitt projekt under våren 2011. Dessa har samtliga lämnat tillfredställande lägesrapporter och goda skäl för förlängning.

Högskoleledningen fattade i slutet av våren 2010 ett beslut om att under 2010/2011 stödja en uppbyggnad av en stark forskningsprofil och samverkansplattform inom området *Nya medier*; ett forskningsfält som bedrivs i skärningsfältet teknik, traditionella och nya medier. Syftet är att samla högskolans forsknings- och utbildningsmiljöer inom medieteknik, informatik, företagsekonomi, journalistik och medie- och kommunikationsvetenskap, för att tillsammans med näringslivspartners från såväl traditionella och nya medieföretag som IT- och Telekombranschen skapa ett levande forum för ömsesidigt kunskapsutbyte, gemensamma forsknings- och utvecklingsprojekt och andra samverkansaktiviteter. Högskolan har bedömt att denna forskningsprofil kan ha goda möjligheter att erhålla medel från KK-stiftelsens s.k. profilsatsning. Om rätt förutsättningar föreligger ingår det i uppdraget att söka medel hos KK-stiftelsen. För att driva och utveckla profilen har ämnena – som koordineras av Institutionen för kommunikation, medier och IT, erhållit ekonomiskt stöd om ca 1 400 000 SEK inkl. OH.

I april 2010 genomfördes för tredje gången den s.k. Forskardagen på temat *Djupdykning i aktuell forskning*, där fyra nydisputerade höll kortare populärvetenskapliga föreläsningar inför en publik bestående av såväl gymnasieelever som en forskningsintresserad allmänhet. Ett nytt inslag under året var att låta en senior forskare delta med ett anförande. Professor Johan Rönnby föreläste om det s.k. Spökskeppet och fick också möjlighet att presentera det nya Marinarkeologiska forskningscenter MARIS. I samband med forskardagen lanserades även en ny inriktning i högskolans alumnaverksamhet, *Doctor Alumni*, som riktar sig till före detta doktorander på BEGGS. Syftet är att de ska hålla sig à jour med vad som sker på högskolan och inom CBEES men också med varandra genom alumnätverket.

Forskningssamverkansprojekt som genomförts under 2010 med stöd av ÖSS

- Docent Erik Borg, företagsekonomi m.fl. har utvecklat sitt forskningsprojekt *Migranter som entreprenörer under exceptionella omständigheter i samverkan med ett antal företagare som nyligen kom till Sverige*. En ansökan tillställdes KK-stiftelsen

2010 men avlogs. Forskarna avser att söka medel för fortsatt forskningssamverkan hos olika forskningsfinansiärer under 2011.

- FD Fredrik Eriksson m.fl. har tillsammans med Armémuseum genomfört forsknings- och samverkansprojektet Militära och nationella symboler i östersjöområdet under mellankrigstiden. Syftet var att initiera forskning om visuella kontexter och symbolernas betydelse inom säkerhetspolitik och militär uppbyggnad samt att detta även skulle få en mer publik spridning. Under projektets gång utökades inriktningen till att också omfatta frågan om värnpliktens vara eller inte vara i Östersjöområdet. Projektet har resulterat såväl i nya forsknings- som museimässiga frågeställningar. Förutom nya forskningsfält och olika forskningsansökningar, genomförde våren 2010 en tredagars nätverkskonferens på temat Citizens´ in Arms - värnplikten som historiskt fenomen för både museer och forskningsinstitutioner från Östersjöregionen. I framtiden hoppas man kunna genomföra en mer publik utställning och också erbjuda en öppen databas på temat krigsmakter, symboler och värnplikt under 1900-talet.
- Professor Karl Gratzner och FD Paulina Rytönen som erhöll utvecklingsmedel för projektet Kvalitetscertifiering av ost, har fått fortsatt finansiering från KK-stiftelsen för att i ett mångvetenskapligt samproduktionsprojekt tillsammans med bl. a. Almnäs Bruk AB, Hushållningssällskapens förbund samt med Matproducenter i Norr AB (Kalix lönjrom). bistå svenska ostproducenter att stärka sin konkurrenskraft internationellt genom att arbeta för certifiering av ost i EU:s kvalitetsklass SUB, medverka i spridning av ny kunskap och framtagande av en manual om hur man ansöker om SUB.
- Professor Einar Hallberg m.fl. erhöll planeringsbidrag för att i samverkan med bl. a. Astra Zeneca finna forskningsresurser för utveckling av avancerad mikroskopi för screening av läkemedel för behandling av Alzheimers sjukdom. Hallberg har avslutat sin anställning vid högskolan, men arbetet resulterade dessförinnan i en ansökan till KK-stiftelsen som avlogs.
- FD Martin Jonsson m.fl, medieteknik har genomfört forsknings- och samverkansprojektet Nya scener för barnkultur med fysiskt engagerande informationsteknik i samverkan med Palatset AB. Projektet har bl.a. resulterat i följande: en färdigställd prototyp som kommer att kunna införlivas i Palatsets ordinarie verksamhet och en teknisk plattform projektet för rörelseberoende handhållna projektioner har utvecklats. En ansökan om fortsatt forskningsfinansiering till KK-stiftelsen tillsammans med Palatset AB och Logica AB fick avslag. Som ett direkt resultat av projektet har en vetenskaplig artikel och demonstrator presenterats vid en internationell konferens (Tangible and Embedded Interaction) som ägde rum i Portugal januari 2011.
- Professor Dan Karlholm, Konstvetenskap erhöll utvecklingsmedel för att tillsammans med AB Stockholms auktionsverk planera ett forskningsprojekt kring Antikviteter, handel och kulturarv. Arbetet har resulterat i att FD Charlotte Bydler m.fl. har beviljats medel från KK-stiftelsen för i samproduktion med Stockholms auktionsverk genomföra forsknings projektet Kulturarv: att skapa historia för framtiden. Det samproducerade forskningsprojektet påbörjas under våren 2011.

- Docent Beatriz Lindqvist m.fl har under 2010 genomfört s.k. Forskningscirklar som verktyg för yrkesreflektion och skolutveckling i samverkan med skolor från såväl Huddinge och Botkyrka kommun som med Sollentuna kommun och Stockholms stad.
- FD Maria Normark, medieteknik har under 2009/2010 genomfört projektet Brukskvaliteter i webbtjänster för egenvård – en analys av umo.se i samverkan med Ambient Media. Arbetet resulterade i två vetenskapliga bidrag vid en internationell konferens, NordiChi samt analyserat olika applikationer för webben utifrån både funktionalitet och design. Arbete med att söka medel för fortsatt forskning och finansiering för design- och prototyputveckling pågår.
- FD Karin Winroth m.fl. företagsekonomi har i utvecklingsprojektet När varumärken skapar nya marknader: entreprenörskap, varumärken och tillväxt skapat nya kontakter i näringslivet inom bl. a. finansbranschen, konstbranschen, säkerhetsbranschen samt med statliga myndigheter. För närvarande skrivs en antologi med titeln 'Entreprenörskap och varumärken' som beräknas utges av SNS kring årsskiftet 2011/2012. Planering föreligger för ytterligare forskningsansökningar.
- Docent Magnus Öhlander, etnologi m.fl. erhöll utvecklingsmedel för projektet Mångfaldsperspektiv på hemvård – ålder, etnicitet, religion och genus. FD Susanne Nylund förbereder nu fortsättningen av projektet ska ge kunskap att omsättas inom vården av äldre migranter, t.ex. i utformningen av äldreboende eller när det gäller hälsoförebyggande insatser. Projektets syfte är att undersöka hur hem, i betydelsen hemmahörighet, hemkänsla och tillhörighet, skapas i migranternas levnadsberättelser. I arbetet med projektskissen har läkare och vårdpersonal på akuten vid Karolinska universitetssjukhuset, samt uppfinnare som arbetar med hjälpmedel inom vården deltagit. Vård- och omsorgsföretag liksom kommuner i regionen kommer att engageras i det fortsatta arbetet.

Projekt som avslutas under våren 2011:

- Professor Mauri Kaipainen, medieteknik m.fl. kommer att avsluta projektet Patentdatabaser och användare i samverkan med relevanta företagspartners, liksom projektet Designorienterad forskning kring utveckling av ny funktionalitet för e-böcker i samverkan med Publit Sweden AB.
- Professor Torbjörn Nilsson och Docent Ylva Waldemarson, Samtidshistoriska institutet kommer att avsluta projektet Intervjuprojekt som genomförs i samverkan med Riksdagens arkiv och bibliotek.

Av medel som tilldelades 2008/2009 pågår även följande verksamhet inom området forskningssamverkan/samproducerad forskning:

- Professor Johan Rönnby, arkeologi/marinarkeologi har erhållit medel från KK-stiftelsen för att i samproduktion med produktionsbolaget Deep Sea Produktion och Marin Mätteknik AB genomföra forskningsprojektet Spökskeppet – nya metoder för arkeologisk undersökning och tolkning av skeppsvrak på stora djup. Projektet har hittills resulterat i bl.a.

- Professor Cecilia Sjöholm m.fl., estetik har erhållit medel från KK-stiftelsen för att i samproduktion med Albert Bonniers förlag och Bonniers Konsthall genomföra forskningsprojektet Översättbarhet: estetik och det offentliga rummets förvandling i globaliseringens tid.

Antonia Ribbing

Samordnare för högskolans samverkansuppdrag

Publikationskommittén

Publiceringsverksamheten vid Södertörns högskola är mångskiftande, till innehållet såväl som till formerna för utgivningen. Det övergripande ansvaret har Publikationskommittén. Dess uppdrag består dels i att stödja publicering, dels i att säkerställa kvaliteten. Fyra skriftserier sorterar direkt under kommittén och därutöver finns omkring ett dussin andra serier knutna till speciella ämnen eller forskningscentra.

Utgivningen i de serier som sorterar under Publikationskommittén bekostas naturligtvis av kommittén själv. Andra serier kan ansöka om medel för sin utgivning. Manus granskas då på samma vis som sker med kommitténs egna publikationer. En del av utgivningen i dessa serier finansieras med egna medel och för kvalitetsgranskningen svarar i sådana fall respektive series redaktör/redaktionskommitté. Om det finns speciella skäl att publicera ett manus på ett externt förlag, kan kommittén bevilja tryckbidrag; ibland ingår också sådana publikationer i någon av högskolans serier.

Utgivningen i Publikationskommitténs serier var 2010 långt mindre än tidigare och långt mindre än beräknat. Förklaringarna är flera. Manus har refuserats eller returnerats till författarna/redaktörerna med krav på omarbetningar. Av de manus som antagits för publicering har flera krävt mycket efterarbete och utgivningen har därför dragit ut på tiden. Ovanligt många tryckbidrag beviljades för publicering på externa förlag (8 stycken, sammanlagt 151 600 kr).

Följande skrifter utkom i kommitténs egna serier:

- Brumark, Åsa, *Ombytta roller eller skoldemokratins dilemma* (Working Paper 2010:2)
- Jönhill, Jan Inge, *Främlingen – den obekante andre som är både inkluderad och exkluderad. En studie ur ett historiskt sociologiskt och systemteoretiskt perspektiv* (Working Paper 2010:1)

Fyra manus var vid årsskiftet antagna för publicering i kommitténs serie Södertörn Academic Studies men hade ännu inte utkommit:

- Droste, Heiko (red.), *Connecting the Baltic Area: The Swedish Postal System in the Seventeenth Century* (gick i tryck 17/1),
- Nemtsov, Aleksander, *A Contemporary History of Alcohol in Russia* (beräknas utkomma februari/mars),
- Feilitzen, C v & P Petrov, (red.), *Use and Views of Media in Russia and Sweden: A comparative study in St. Petersburg and Stockholm*
- Lilja, Sven (red.), *Förmoderna kustmiljöer. Fiske, jordbruk och klimat i östersjöregionen under förmodern tid.*

Utgivningen vid högskolan i andra serier än kommitténs men med stöd från denna var som följer:

- Bernasconi, Robert, *Nature, Culture, and Race* (Södertörn Lectures 5)
- Bornemark, Jonna & Hans Ruin (red.), *Phenomenology and Religion; New Frontiers* (Södertörn Philosophical Studies 8)

- Burman, Anders, Anna Gravitz & Johan Rönaby (red.), *Tradition och praxis i högre utbildning. Tolv ämnesdidaktiska uppsatser* (Södertörn Studies in Higher Education 1)
- Fjelkestam, Kristina, *Reflektionens gestalt*. (Södertörn Studies in Practical Knowledge 3)

Härtill ska nämnas att en bok gavs ut i nytryck sedan den sålts slut:

- Svenonius, Fredrik & Jonna Bornemark (red.), *Vad är praktisk kunskap* (Södertörn Studies in Practical Knowledge 1)

Med stöd från kommittén gavs nedanstående böcker ut på externa förlag:

- Bergman, Paavo, *Kvinna bland stålmän*. Arkiv
- Claesson Pipping, Git & Tom Olsson, *Dyrkan och spektakel. Selma Lagerlöfs framträdanden i offentligheten i Sverige och Finland 1909 och 1912*. (Södertörn Studies in History 8) Carlsson
- Fjelkestam, Kristina, *Det sublimas politik. Emancipatorisk estetik i 1800-talets konstnårsromaner*. Makadam
- Gaunt, David et al. (red.), *Anti-Jewish Violence. Rethinking the Pogrom in East European History*. Indiana University Press
- Stadin, Kekke, *Maktens män bär rött*. (Södertörn Studies in History 7) Carlsson

Med helt egen finansiering men i en av högskolans serier utkom:

- Nilsson, Christian (red.), *Psyko terapeutens och psykoanalytikerns praktiska kunskap* (Södertörn Studies in Practical Knowledge 2)
- Nilsson, Torbjörn, *Norden runt i tvåhundra år: jämförande studier om liberalism, konservatism och historiska myter* (Samtidshistoriska frågor 18)
- Nilsson, Torbjörn & Thomas Lundén (red.), *1989 med svenska ögon. Vittnesseminarium 22 oktober 2009* (Samtidshistoriska frågor 19)
- Nygren, Gunnar, *Journalist – och sen då?* (Journalistikstudier vid Södertörns högskola 1)
- Wramner, Per & Odd Nygård, Odd, *Från naturskydd till bevarande av biologisk mångfald. Utvecklingen av naturvårdsarbetet i Sverige med särskild inriktning på områdesskyddet* (COMREC Studies on Environment and Development 2)

I det stöd kommittén ger för publicering ingår också i begränsad utsträckning bidrag till språkgranskning och översättning. Huvudsakligen gäller det artiklar som ska publiceras i engelskspråkiga tidskrifter. Under 2010 beviljades 12 bidrag till språkgranskning (sammanlagt 33 840 kr) och 6 bidrag till översättning (sammanlagt 40 000 kr).

Doktorsavhandlingar ligger självfallet utanför Publikationskommitténs ansvarsområde annat än att kommittén handhar det särskilda konto från vilket doktorander kan söka språkgranskningsbidrag. För fullständighetens skull listas ändå nya nummer i serien Södertörn Doctoral Dissertations nedan:

42. Adolphine G. Kateka, *Co-Management Challenges in the Lake Victoria Fisheries: A Context Approach*, 2010
43. René León Rosales, *Vid framtidens hitersta gräns: Om pojkar och elevpositioner i en multietnisk skola*, 2010
44. Simon Larsson, *Intelligensaristokrater och arkivmartyrer: Normerna för vetenskaplig skicklighet i svensk historieforskning 1900-1945*, 2010
45. Håkan Lättman, *Studies on spatial and temporal distributions of epiphytic lichens*, 2010
46. Alia Jaensson, *Pheromonal mediated behaviour and endocrine response in salmonids: The impact of cypermethrin, copper, and glyphosate*, 2010
47. Michael Wigerius, *Roles of mammalian Scribble in polarity signaling, virus offense and cell-fate determination*, 2010
48. Anna Hedtjärn Wester, *Män i kostym: Prinsar, konstnärer och tegelbärare vid sekelskiftet 1900*, 2010
49. Magnus Linnarsson, *Postgång på växlande villkor: Det svenska postväsendets organisation under stormaktstiden*, 2010
50. Barbara Kunz, *Kind words, cruise missiles and everything in between. A neoclassical realist study of the use of power resources in U.S. policies towards Poland, Ukraine and Belarus 1989-2008*, 2010
51. Anders Bartonek, *Philosophie im Konjunktiv. Nichtidentität als Ort der Möglichkeit des Utopischen in der negativen Dialektik Theodor W. Adornos*, 2010
52. Carl Cederberg, *Resaying the Human : Levinas Beyond Humanism and Antihumanism*, 2010

Erland Jansson
Biblioteket